

LIETUVOS SOCIALINIŲ MOKSLŲ CENTRO
EKONOMIKOS IR KAIMO VYSTYMO INSTITUTAS

PARAMOS LIETUVOS BITININKYSTĖS
SEKTORIUI

2020–2022 METŲ PROGRAMA

PRIEMONĖS „RINKOS STEBĖSENA“

STUDIJA

Darbo vadovas: V. Dabkienė

Darbo vykdytojai: D. Mikelionytė
O. Eičaitė
A. Gapšys

A. Vivulskio g. 4A–13
LT-03220, Vilnius

tel. (8 5) 261 4525
faks. (8 5) 261 4524
el. p. ekvi@ekvi.lt
<http://www.ekvi.lt>

Vilnius, 2022

TURINYS

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	3
LENTELIŲ SĄRAŠAS	4
DARBE NAUDOJAMOS SĄVOKOS	5
DARBE NAUDOJAMŲ SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS	7
ĮVADAS	8
1. DUOMENYS APIE BITININKYSTĖS SEKTORIŲ	10
1.1. BITININKŲ IR BIČIŲ ŠEIMŲ SKAIČIUS	10
1.2. BIČIŲ PRODUKTŲ KAINOS	12
1.3. RINKOS STRUKTŪRA	14
1.4. BIČIŲ PRODUKTŲ KOKYBĖ	18
1.5. BIČIŲ SVEIKATINGUMAS	21
1.6. BITININKYSTĖS ŪKIŲ EKONOMINĖ ANALIZĖ	24
1.7. PARAMA BITININKYSTĖS SEKTORIUI	29
IŠVADOS	33
PRIEDAS	35

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Bičių šeimų skaičius 2012–2022 m. (metų pradžioje) Lietuvoje, tūkst.....	10
2 pav. Bičių šeimų skaičius pagal apskritis 2022 m. (metų pradžioje), tūkst.....	11
3 pav. Bičių šeimų ir bičių laikytojų skaičius 2012–2022 (metų pradžioje) Lietuvoje.....	11
4 pav. Medaus vidutinės mažmeninės mėnesinės kainos 2019–2021 m., EUR/kg.....	13
5 pav. Surinkta medaus Lietuvoje 2011–2021 m., t.....	14
6 pav. Geografinė lietuviškos kilmės medaus eksporto struktūra 2020 ir 2021 m., proc.	16
7 pav. Geografinė medaus importo struktūra 2020 ir 2021 m., proc.....	17
8 pav. Bitininkystės ūkių, užsiimančių pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą (NKP) pagamintų bičių produktų gamyba, skaičius ir bičių šeimų skaičius 2016–2021 m.....	19
9 pav. Sertifikuotų bitininkystės ūkių, užsiimančių ekologine bitininkyste, skaičius ir bičių šeimų skaičius 2016–2021 m.	20
10 pav. Amerikinio bičių perų puvinio paplitimas 2016–2021 m., proc.....	22
11 pav. Medaus supirkimo kaina Lietuvoje ir kai kuriose ES šalyse 2011–2021 m., EUR/100 kg	25
12 pav. Bitininkystės ūkio išlaidų struktūra 2019–2020 m. ir 2021 m. (progozė) proc.	26
13 pav. Ūkininkų ūkio grynoji pridėtinė vertė, tenkanti vienam sąlyginiam darbuotojui, pagal ūkininkavimo kryptį Lietuvoje 2020 m., EUR.....	28
14 pav. Ūkininko ūkio grynosios pajamos, tenkančios vienam sąlyginiam šeimos darbuotojui, pagal ūkininkavimo kryptį Lietuvoje 2020 m., EUR	29
15 pav. Parama bitininkystės sektoriui pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programos“ priemonės 2020 m. ir 2021 m., tūkst. EUR.....	30
16 pav. Paramos bitininkystės sektoriui pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programos“ priemonės struktūra 2021 m.	30

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Medaus mažmeninės ir supirkimo kainos 2019–2021 m., EUR/kg	12
2 lentelė. Bičių produktų kainos 2019–2021 m., EUR/kg.....	13
3 lentelė. Užsienio prekyba medumi Lietuvoje 2019–2021 m.....	15
4 lentelė. Vidutinės medaus eksporto ir importo kainos 2019–2021 m., EUR/kg	17
5 lentelė. Bičių produktų, pagamintų pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą (NKP), gamyba 2016–2021 m.....	19
6 lentelė. Ekologiškų bičių produktų gamyba 2016–2021 m.	20
7 lentelė. Duomenys apie paramą Lietuvos bitininkystės sektoriui pagal priemones „Varozės kontrolė“ ir „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“ 2016–2021 m.....	23
8 lentelė. Ekonominis ūkio dydis pagal ūkininkavimo kryptis 2019–2020 m., tūkst. EUR	24
9 lentelė. Žemės naudojimas ir kita bitininkystės ūkio statistika 2019–2020 m. (vidutiniškai vienam ūkiui).....	24
10 lentelė. Bitininkystės ūkio išlaidos, tenkančios vienam pagamintam medaus kilogramui, 2020 ir 2021 m. (progozė), EUR/kg	27
11 lentelė. Bitininkų, dalyvaujančių pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programą“ priemonėse skaičius ir bitininkų, įsigijusių inventorių, skaičius.....	32

DARBE NAUDOJAMOS SĄVOKOS

Avilys – dirbtinis bičių šeimos būstas.

Bitė, arba **naminė bitė** (lot. *Apis mellifera*) – plėviasparnių (*Hymenoptera*) būrio vabzdžiai, priklausantys nesistematinei sekcijai *Anthophila*.

Bitininkystė – žemės ūkio šaka. **Bičių** laikymas medui, vaškui ir kitiems produktams (bičių duonai, pieneliui, nuodams, pikiui) gauti, žemės ūkio augalams apdulkinti. Tai mokslas tiriantis bites.

Bičių laikytojas – asmuo, kuris yra bičių savininkas ar laiko tretiesiems asmenims priklausančias bites už atlyginimą arba nemokamai.

Bitininkas-profesionalas – bitininkas, laikantis daugiau kaip 150 bičių šeimų ir užsiimantis pramonine (versline) bitininkyste bei pragyvenantis iš bitininkystės verslo. Gali užsiimti medaus supirkimu bei jo fasavimu ir bitininkystės inventoriaus gamyba

Bitynas – vieta lauke, kur laikomi aviliai su bičių šeimomis.

Bičių amerikinis puvinys – naminių bičių perų (*Apis mellifera larvae*) liga, kurią sukelia sporas formuojanti bakterija *Paenibacillus larvae*.

Bičių šeima – bičių visuma, gyvenanti avilyje ir susidedanti iš bičių darbininkių, tranų ir bičių motinėlių.

Bičių produktai – medus, bičių vaškas, bičių pienelis, bičių nuodai, bičių pikis, žiedadulkės, bičių duona.

Bičių pienelis – bičių priekinių žandų ir ryklės liaukų skystis, kuriuo maitinamas bičių motinos vikšrelis.

Bičių priežiūra – darbai prie bičių visais metų laikais.

Bičių varozė – invazinė liga, kurią sukelia *Varroa destructor* erkės, ir pažeidžianti bites visose jų vystymosi stadijose.

Bitininkavimo inventorius – inventorius, naudojamas bitėms laikyti ir veisti, bičių priežiūrai ir medui sukti.

Bitininkystės produktai – bičių sunėsti ir pagaminti produktai (medus, vaškas, pikis, žiedadulkės ir bičių duonelė, bičių pienelis, bičių nuodai).

Bitininkavimo metodai – skirtingi bitininkavimo būdai, laikant bites skirtinguose aviliuose ir atliekant skirtingas darbo operacijas. Pavyzdžiui, bitininko mėgėjo, laikančio bites Dadano tipo aviliuose, ir bitininko profesionalo, laikančio bites daugiaaukščiuose aviliuose, bitininkavimo metodai kardinaliai skiriasi.

Didmeninė medaus kaina – kaina, kuria medus parduodamas juridiniams asmenims (t. y. kitoms įmonėms, o ne galutiniam vartotojui).

Ekologinis bitynas – bitynas, kuriame, siekiant gauti neužterštus bičių produktus, laikomasi nustatytų bičių ganyklų švarumo, bičių priežiūros ir gydymo, medaus ir kitų bičių produktų surinkimo, perdirbimo ir sandėliavimo reikalavimų.

Mažmeninė medaus kaina – kaina, kuria medus parduodamas galutiniam vartotojui.

Medaus gamyba – prikopinėtas medaus kiekis bitynuose.

Medus – natūralus saldus produktas, pagamintas *Apis mellifera* bičių iš augalų nektaro arba iš augalų gyvųjų dalių išskyrų, arba augalais mintančių vabzdžių išskyrų, likusių ant augalų gyvųjų dalių, kurias bitės surenka, perdirba papildydamos specifinėmis savo medžiagomis, supila į korius, išgarina drėgmę, subrandina. Surinktas nektaras pasikeičia bitės viduriuose, o vėliau supilamas į korius, kur pilnai subręsta. Nektaras į bičių medaus skilvelį patenka susimaišęs su seilėmis, ir čia nektare esanti sacharozė yra veikiamą fermentų ir skyla į gliukozę ir fruktozę. Medus daug saldesnis už cukrų, todėl norint tiek pat pasaldinti patiekalą, jo pakanka mažiau (mažiau ir kalorijų). Medaus skonis, spalva ir kvapas skiriasi priklausomai nuo žiedų. Meduje yra apie 19 proc. vandens, daug angliavandenių, iš kurių daugiausia – fruktozės ir gliukozės (po 33–40 proc.). Taip pat meduje yra 1,5–5 proc. sacharozės, 5–10 proc. melitozės, kitų cukrų, mineralinių medžiagų (geležies, kalio, kalcio, magnio, natrio) bei kitų medžiagų (tiamino, riboflavino, vitamino C, niacino, pantoteno rūgšties). Taip pat meduje yra nedideli kiekiai fermentų, fitoncidų, hormonų, aromatinių bei baktericidinių medžiagų.

Natūralus medus – iš medingųjų augalų ar lipčiaus bičių surinktas ir apdorotas medus. Jo požymiai – medus išfasuotas susikristalizuoja, geriausiai išsaugo visas gydomąsias savybes.

Propolis – lipni, tirštos konsistencijos medžiaga, kurią bites darbininkės renka nuo augalų.

Šalutiniai bitininkystės produktai – bičių vaškas ir pikis, kurie nėra skirti maistui.

Veislinis bitynas – bitynas, kurio specializacija yra veislinių motinų auginimas kitiems bitynams ir kuris atitinka nustatytus reikalavimus.

Žiedadulkės – tai vyriškos lytinės augalų ląstelės, kurias renka bitės, jas kaupia kaip maisto atsargą ir jomis maitinasi.

DARBE NAUDOJAMŲ SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS

ES	Europos Sąjunga
EKVI	Ekonomikos ir kaimo vystymo institutas
NKP	Pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemą pagamintas produktas
NMA	Nacionalinė mokėjimo agentūra
SD	Lietuvos statistikos departamentas
SGN	Saugoma geografinė nuoroda
SKVN	Saugomos kilmės vietos nuoroda
ŪADT	Ūkių apskaitos duomenų tinklas
VMVT	Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba
ŽŪIKVC	Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras

ĮVADAS

Tyrimo tikslas – stebėti bitininkystės sektoriaus pokyčius, rinkti informaciją apie Lietuvos bitynų raidą, ūkių dydžius, gaminamos produkcijos asortimentą, bičių sveikatingumą, paramą bitininkystės sektoriui.

Tyrimo laikotarpis apima 2019–2021 m. Kai kurių rodiklių tendencijoms pateikti naudojamos ilgesnės duomenų eilutės, taip pat pateikiama ir naujausia kai kurių rodiklių statistika (pvz., bičių šeimų ir laikytojų skaičius).

Bitininkystės sektoriaus rinkos tyrimas – tai statistinės informacijos apie bitininkystės sektorių kaupimas ir šio sektoriaus plėtros įvertinimas statistinės analizės pagrindu. Atliekant šį tyrimą, naudoti Lietuvos statistikos departamento (SD), Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (VMVT), Nacionalinės mokėjimo agentūros (NMA), valstybės įmonės (VĮ) „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ (ŽŪIKVC), Ūkių apskaitos duomenų tinklo (ŪADT) tyrimo, viešosios įstaigos (VšĮ) „Ekoagros“ ir kitų institucijų duomenys. Rinkos stebėsenos rezultatams pateikti taikyti sisteminimo ir grafinio vaizdavimo metodai. Formuluojuojant išvadas, panaudotas apibendrinimo metodas. Susisteminti tyrimo rezultatai „Bitininkystės sektoriaus pagrindiniai rodikliai“ pateikti Priede.

Tyrimo atlikta bitininkystės sektoriaus analizė, įvertinant bendro bitininkų, tarp jų ir bitininkų profesionalų, skaičiaus ir jų laikomų bičių šeimų skaičiaus pokyčius ir išryškinant šiuos pokyčius nulėmusias priežastis; išanalizuojant pagrindinio bičių produkto – medaus – rinkodaros struktūrą; įvertinant tiesioginius medaus pardavimus vartotojams / mažmenininkams, pardavimus medaus paruošėjams rinkai / prekiautojams, pramonei; išanalizuojant medaus importą ir eksportą; įvertinant medaus supirkimo, mažmeninių ir turgaus kainų tendencijas ir pagal galimybes palyginant kai kurias medaus kainas su Europos Sąjungos (ES) šalių atitinkamomis medaus kainomis.

2020 m. ES pagal medaus gamybą pasaulyje buvo antroje vietoje (ES surinkto medaus kiekis sudarė 12 proc. viso pasaulyje surinkto medaus kiekio), tačiau apsirūpinimas medumi siekė tik 60 proc. (Honey Market Presentation, Agriculture and Development¹, 2021). 2019 m. Lietuvoje surinkto medaus kiekis sudarė 2,3 proc. viso ES-27 šalių surinkto medaus kiekio

---

¹ EC. Honey market presentation. https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-04/market-presentation-honey_en_0.pdf.

(FAOSTAT, 2022)², tačiau šalies gyventojų poreikiai buvo visiškai patenkinti (apsirūpinimas siekė 100 proc.).

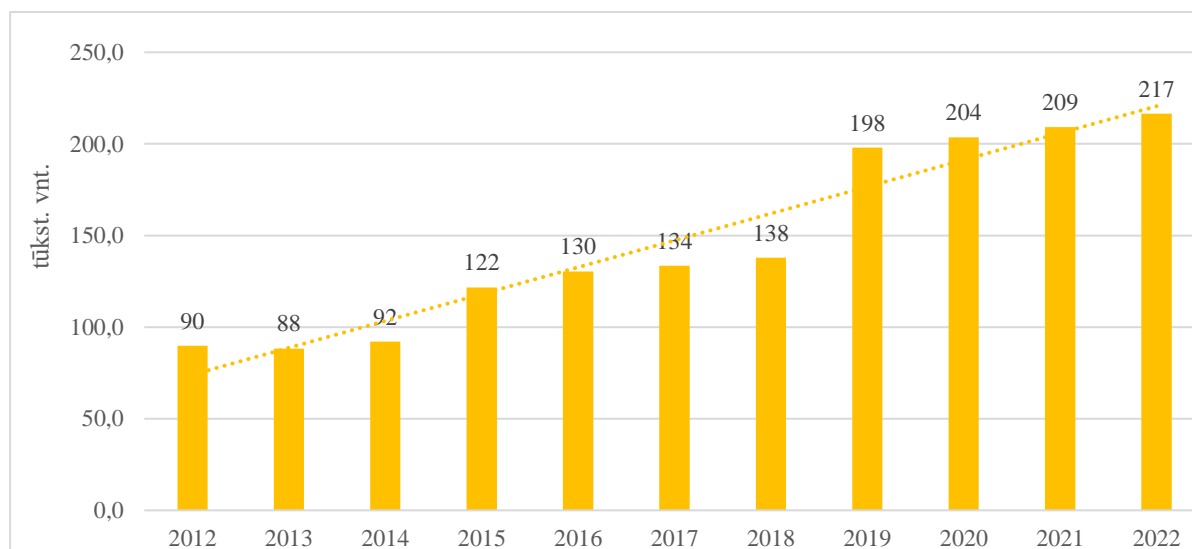
---

² FAOSTAT. <https://www.fao.org/faostat/en/#data>.

1. DUOMENYS APIE BITININKYSTĖS SEKTORIŲ

1.1. BITININKŲ IR BIČIŲ ŠEIMŲ SKAIČIUS

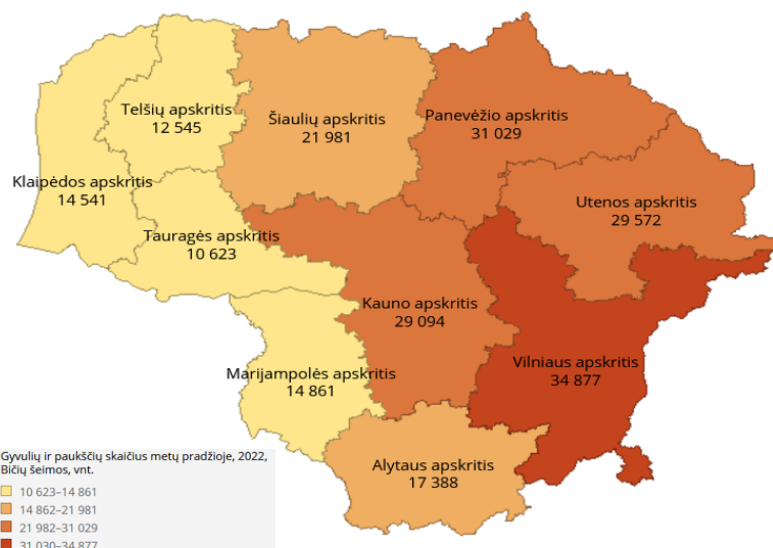
Lietuvos statistikos departamento duomenis, 2022 m. pradžioje Lietuvos bitininkai laikė 2016,5 tūkst. bičių šeimų. 2019 m. bičių šeimų skaičius žymiai išaugo ir per paskutiniuosius metus nuolat didėjo. 2022 m., palyginti su 2012 m., bičių šeimų buvo užregistruota net 2,4 kartus daugiau (1 pav.).

1 pav. Bičių šeimų skaičius 2012–2022 m. (metų pradžioje) Lietuvoje, tūkst.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

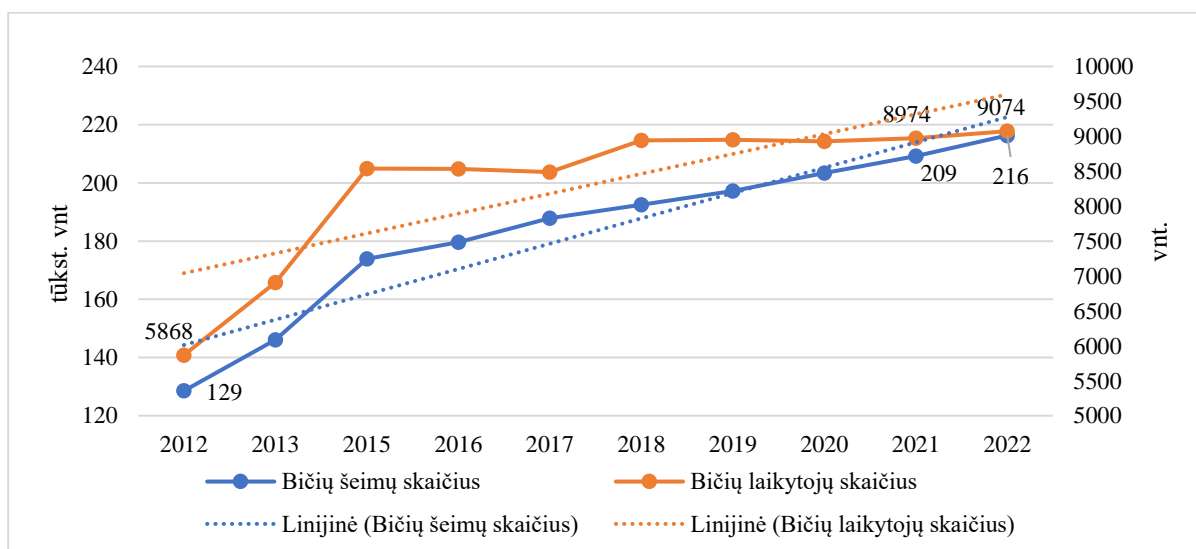
Vertinant pagal apskritis, 2022 m. pradžioje daugiausia bičių šeimų buvo užregistruota Vilniaus (34,9 tūkst.), Panevėžio (31,0 tūkst.) ir Utenos (29,6 tūkst.) apskrityse. Bičių šeimos šiose apskrityse sudarė atitinkamai 16,1, 14,3 ir 13,7 proc. visų šalies bičių šeimų (2 pav.). 2022 m., palyginti su 2019 m., bičių šeimų skaičius daugiausia padidėjo Alytaus (14,3 proc.) ir Utenos (143 proc.) apskrityse, o nežymiai sumažėjo Klaipėdos (1,8 proc.) ir Šiaulių (0,1 proc.) apskrityse.

2 pav. Bičių šeimų skaičius pagal apskritis 2022 m. (metų pradžioje), tūkst.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

ŽŪIKVC teikia ūkinių gyvūnų registro statistiką. Jo duomenimis, 2021 m. sausio 1 d. buvo registruotos 209188 bičių šeimos, kurias laikė 8974 bičių laikytojai (3 pav.).

3 pav. Bičių šeimų ir bičių laikytojų skaičius 2012–2022 (metų pradžioje) Lietuvoje

Šaltinis: ŽŪIKVC duomenys

2020 m. Žemės ūkio visuotinio surašymo duomenimis, Lietuvoje buvo 10510 ūkių, turinčių bičių šeimų. Ši statistika apima ūkininkų ir šeimos ūkius bei žemės ūkio bendroves ir įmones, žemės valdoje turinčias vieną ir daugiau hektarų naudojamų žemės ūkio naudmenų arba ūkio žemės valdoje turinčias mažiau kaip vieną hektarą žemės ūkio naudmenų, jei žemės ūkio pardavimo pajamos sudaro ne mažiau kaip 1560 EUR. Ūkiai, turintys bičių, sudarė 8 proc. visų šalies ūkių.

ŽŪIKVC duomenimis, 2021 m. vidutiniškai viename Lietuvos bityne buvo laikomos 23,3 bičių šeimos. VšĮ „Ekoagros“ duomenimis, 2021 m. šalyje buvo 30 ekologinių bitininkystės ūkių.

ŽŪIKVC duomenimis, 2021 m. profesionalių bitininkų (laikančių daugiau kaip 150 bičių šeimų) buvo 27, kurie sudarė tik apie 0,3 proc. visų bitininkų. 2021 m., palyginti su 2019 m., šių ūkių buvo 15 mažiau. 2021 m. profesionalių bitininkų laikomų bičių šeimų skaičius siekė 9992, vidutiniškai vienam profesionaliam bitininko ūkiui teko apie 370 bičių šeimų. Vidutinis bitininkų amžius – 59 metai.

1.2. BIČIŲ PRODUKTŲ KAINOS

Pagrindinio bitininkystės produkto – medaus – vidutinė mažmeninė kaina 2021 m. sudarė 5,86 EUR/kg. Palyginti su 2020 m., ji sumažėjo tik 0,01 EUR/kg, arba 0,2 proc., tačiau, palyginti su 2019 m., – 5,0 proc. 2021 m. medaus kaina didžiuosiuose prekybos centruose buvo 4,4 proc. didesnė nei vidutinė mažmeninė kaina, o turgavietėse ir mobiliose turgavietėse – atitinkamai 5,5 proc. ir 3,1 proc. mažesnė (1 lentelė).

1 lentelė. Medaus mažmeninės ir supirkimo kainos 2019–2021 m., EUR/kg

	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Pokytis 2021 m., palyginti su 2019 m., proc.	Pokytis 2021 m., palyginti su 2020 m., proc.
Vidutinė mažmeninė kaina	6,17	5,87	5,86	-5,0	-0,2
Mažmeninė kaina didžiuosiuose prekybos centruose	6,19	5,96	6,12	-1,1	2,7
<i>Kaina didžiuosiuose prekybos centruose, palyginti su vidutine mažmenine kaina, proc.</i>	<i>100,3</i>	<i>101,5</i>	<i>104,4</i>		
Mažmeninė kaina turgavietėse	5,43	5,30	5,54	2,0	4,5
<i>Kaina turgavietėse, palyginti su vidutine mažmenine kaina, proc.</i>	<i>88,0</i>	<i>90,3</i>	<i>94,5</i>		
Mažmeninė kaina mobiliose turgavietėse	5,60	5,54	5,68	1,4	2,5
<i>Kaina mobiliose turgavietėse, palyginti su vidutine mažmenine kaina</i>	<i>90,8</i>	<i>94,4</i>	<i>96,9</i>		
Supirkimo kaina	2,45	2,45	3,16	29,0	29,0

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamento, Eurostato, ŽŪIKVC duomenys.

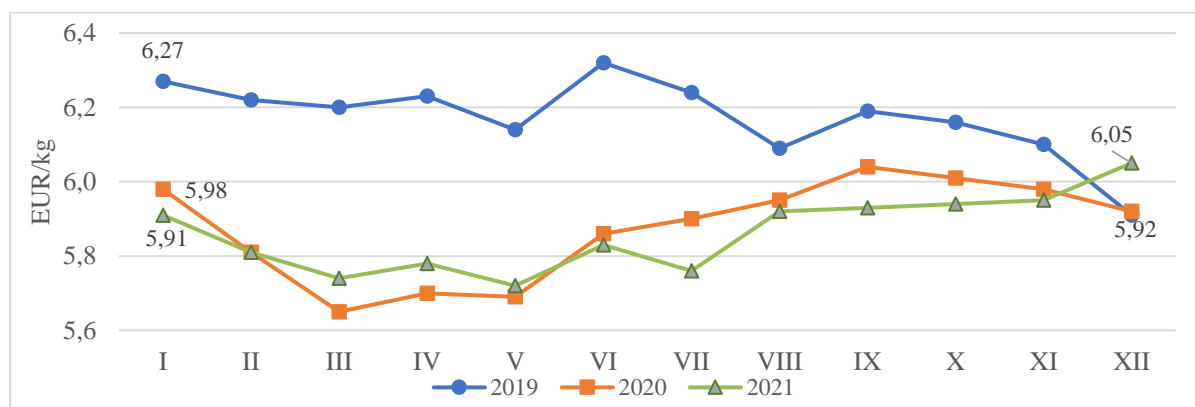
Iš 1 lentelės duomenų matyti, kad vidutinių mažmeninių medaus kainų, kurias skelbia Lietuvos statistikos departamentas, pokyčiai mažai koreliuoja su ŽŪIKVC skelbiamų mažmeninių medaus kainų didžiuosiuose prekybos tinkluose, turgavietėse ar mobiliose turgavietėse pokyčiais. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2021 m., palyginti su 2020 m., vidutinės mažmeninės medaus kainos nežymiai sumažėjo (0,2 proc.). ŽŪIKVC

duomenimis, per tą patį laikotarpį medaus kainos augo tiek didžiuosiuose prekybos centruose, tiek turgavietėse ir mobiliose turgavietėse (2,5–4,5 proc.). 2020 m., palyginti su 2019 m., tiek Lietuvos statistikos departamento, tiek ŽŪIKVC duomenimis, mažmeninės medaus kainos sumažėjo. Tačiau Lietuvos statistikos departamento duomenimis, sumažėjimas siekė 4,9 proc., o ŽŪIKVC duomenimis, medaus mažmeninė kaina didžiuosiuose prekybos centruose sumažėjo tik 3,7 proc., turgavietėse – 2,1 proc., o mobiliose turgavietėse – 1,1 proc.

Nuo 2020 m. pradėtos skelbti mažmeninės ekologiško medaus (importuoto) kainos Lietuvos prekybos tinklų parduotuvėse. 2020 m. ekologiško medaus kaina sudarė 15,39 EUR/kg, o 2021 m. ji padidėjo iki 17,02 EUR/kg, arba 10,6 proc. 2020 m. ekologiško medaus kaina buvo 2,6 karto, o 2021 m. – 2,9 karto didesnė už vidutinę mažmeninę medaus kainą.

Medaus supirkimo kaina 2020 m., palyginti su 2019 m., nepasikeitė ir sudarė 2,45 EUR/kg, o 2021 m. ji padidėjo 29,0 proc. ir siekė 3,16 EUR/kg. Medaus supirkimo kaina analizuojamu laikotarpiu sudarė 39,7–53,9 proc. vidutinės mažmeninės medaus kainos.

Medaus vidutinės mažmeninės mėnesinės kainos 2019–2021 m. pateiktos 4 paveiksle.

4 pav. Medaus vidutinės mažmeninės mėnesinės kainos 2019–2021 m., EUR/kg

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Kitų bičių produktų kainos pateiktos 2 lentelėje. Bičių vaško ir propolio kainos 2019–2021 m. nesikeitė, o bičių pienelis ir žiedadulkės 2020 m., palyginti su 2019 m., atpigo 10,0–12,5 proc.

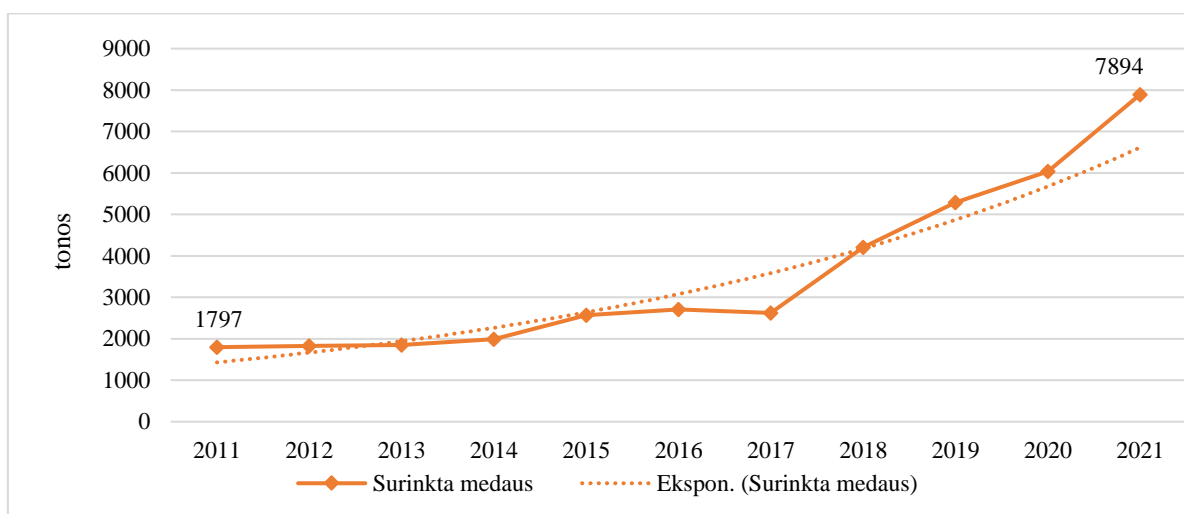
2 lentelė. Bičių produktų kainos 2019–2021 m., EUR/kg

	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Pokytis 2021 m., palyginti su 2019 m., proc.	Pokytis 2021 m., palyginti su 2020 m., proc.
Bičių vaškas	9,50	9,50	9,50	0	0
Bičių pienelis (1 g)	2,50	2,25	2,25	-10,0	-10,0
Propolis	52,50	52,50	52,50	0	0
Žiedadulkės	20,00	17,50	17,50	-12,5	-12,5

Šaltinis: LR žemės ūkio ministerijos įsakymai dėl žemės ūkio produkcijos ir biologinio turto normatyvinių kainų.

1.3. RINKOS STRUKTŪRA

Vidaus rinka. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, per pastaruosius dešimt metų Lietuvoje medaus surinkimas didėjo (5 pav.). 2019 m. šalyje buvo surinkta 5284 t, 2020 m. – 6033 t, o 2021 m. – 7894 t medaus. 2021 m., palyginti su 2019 m., medaus gamyba padidėjo 49,4 proc., o, palyginti su 2020 m., – 30,8 proc. Tokį pastebimą medaus gamybos augimą didžiaja dalimi lėmė 2021 m. žymiai padidėjęs iš vienos bičių šeimos gautas medaus kiekis, kuris siekė 38,3 kg ir buvo 45,6 proc. didesnis nei 2019 m. (26,3 kg) ir 31,2 proc. nei 2020 m. (29,2 kg).

5 pav. Surinkta medaus Lietuvoje 2011–2021 m., t

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Nedidelė dalis surenkamo medaus yra ekologiškas. 2019 m. buvo surinkta 28,9 t ekologiško medaus (šis kiekis sudarė 0,5 proc. viso Lietuvoje surinkto medaus kiekio), 2020 m. – 23,96 t (0,4 proc.), 2021 m. – 36,44 t (0,5 proc.).

Beveik visas medus Lietuvoje surenkamas ūkininkų ir bitininkų mėgėjų ūkiuose. Žemės ūkio bendrovėse ir kitose žemės ūkio įmonėse pagal jų privalomai kasmet teikiamas ataskaitas 2019 m. buvo surinkta 1,797 t medaus (šis kiekis sudarė 0,03 proc. viso Lietuvoje surinkto medaus), o 2020 m. – tik 0,075 t (0,001 proc.).

Lietuvoje gaminami ir kiti bičių produktai: bičių vaškas, žiedadulkės (bičių surinktos), bičių duona, bičių pikis, bičių pienelis. Tačiau statistinė informacija apie šių bičių produktų gamybos kiekius nėra renkama.

Apie 15–20 proc. pagaminto medaus bitininkai suvartoja savo ir bityno reikmėms, kitą dalį – parduoda.

Dalį bitynuose pagaminto medaus Lietuvoje superka didmeninės ir mažmeninės prekybos įmonės, taip pat perdirbimo įmonės. Įvertinus Lietuvos statistikos departamento duomenis, taip pat apklausus didžiausias medų superkančias įmones bei dalį informacijos suradus žiniasklaidos šaltiniuose, galima vertinti, kad 2019–2021 m. įmonės supirko apie 20–35 proc. pagaminto medaus, iš jo apie 2–3 proc. buvo skirta perdirbimui, o kitas dalis – prekybai vidaus rinkoje ir eksportui.

2019–2021 m. didžiausia pagaminto medaus dalis buvo parduota tiesiogiai vartotojams – apie 45–65 proc. Medus buvo parduotas tiesiogiai iš namų, turguose, ūkininkų turgeliuose, mugėse, įvairiuose renginiuose. Paskutiniaisiais metais taip pat pastebimai išaugo medaus prekyba internetu.

Užsienio prekyba. 2019–2021 m. užsienio prekybos medumi balansas buvo teigiamas: 2019 m. eksportas viršijo importą 489,6 t, 2020 m. – 781,4 t, o 2021 m. – 690,5 t (3 lentelė).

3 lentelė. Užsienio prekyba medumi Lietuvoje 2019–2021 m.

	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Lietuviškos kilmės eksportas, tonos	1089,3	1859,2	2080,9
<i>dalis nuo gamybos, proc.</i>	<i>20,6</i>	<i>30,8</i>	<i>26,4</i>
Eksportas, tonos	1857,3	2964,2	3127,8
Importas, tonos	1367,7	2182,8	2437,3
Užsienio prekybos balansas, tonos	489,6	781,4	690,5

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

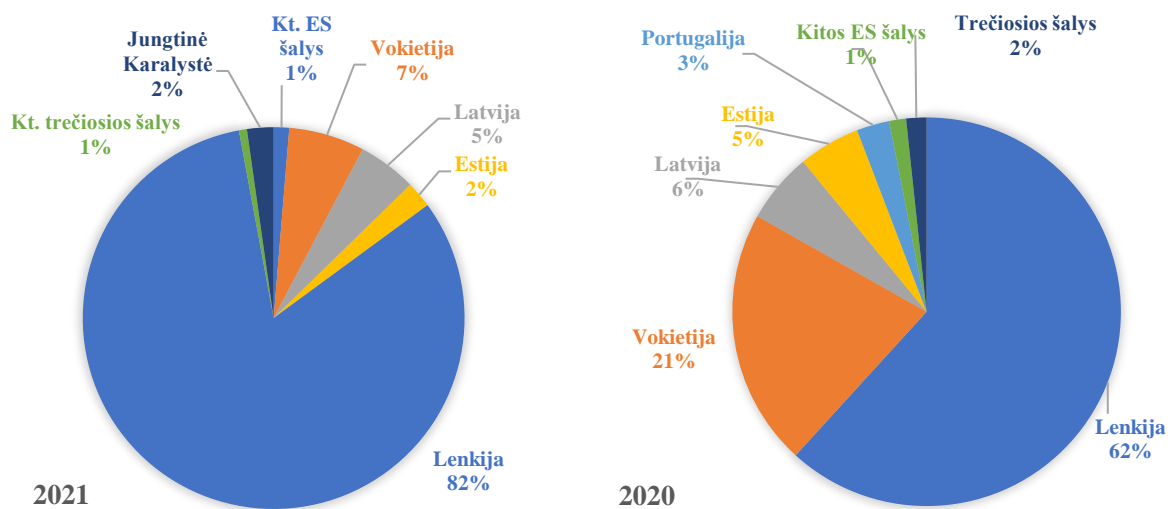
Eksportas. 2021 m. į užsienį buvo išvežta 2080,9 t lietuviškos kilmės medaus – 91,0 proc. daugiau nei 2019 m. ir 11,9 proc. daugiau nei 2020 m. 2019 m. lietuviškos kilmės medaus eksportas sudarė 58,6 proc., 2020 m. – 62,7 proc., o 2021 m. – 66,5 proc. bendro medaus eksporto.

Reeksportuoto medaus kiekių kitimo tendencijos šiek tiek skyrėsi nuo lietuviško medaus eksporto: 2019 m. buvo reeksportuota 764,5 t medaus, 2020 m. – 1105,0 t, o 2021 m. – 1046,9 t. 2021 m. buvo reeksportuota 36,9 proc. daugiau medaus nei 2019 m., bet 5,3 proc. mažiau nei 2020 m.

2021 m., palyginti su 2019 m., iš viso medaus eksportas išaugo 68,4 proc., o palyginti su 2020 m., – 5,5 proc.

2019–2021 m. daugiau kaip 97 proc. lietuviškos kilmės medaus buvo eksportuota į ES šalis (6 pav.). Per šį laikotarpį daugiausia lietuviško medaus buvo išvežta į Lenkiją. 2019 m. į šią šalį buvo eksportuota 47,0 proc. (511,9 t), 2020 m. – 61,8 proc. (1148,4 t), o 2021 m. – 82,2 proc. (1761,0 t) medaus. 2021 m., palyginti su 2019 m., lietuviškos kilmės medaus eksportas į Lenkiją, išaugo 3,4 karto. 2019–2020 m. į Vokietiją buvo eksportuota 21,8–21,4 proc.

lietuviškos kilmės medaus, tačiau 2021 m. ši dalis sumažėjo iki 6,4 proc. Kitos didžiausios medaus eksporto šalys buvo Lietuvos kaimynės – Latvija ir Estija: 2019 m. į šias šalis buvo išvežta 17,1 proc., 2020 m. – 11,0 proc., o 2021 m. – tik 7,2 proc. lietuviškos kilmės medaus.

6 pav. Geografinė lietuviškos kilmės medaus eksporto struktūra 2020 ir 2021 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

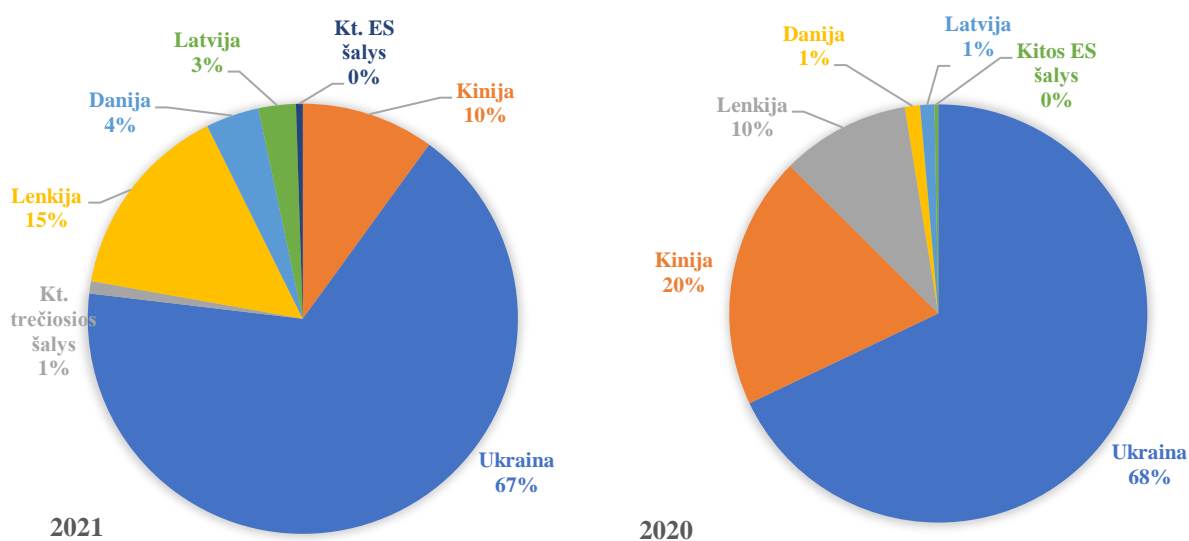
Bendras medaus eksportas, įskaitant reeksportą, taip pat vyko beveik išimtinai į ES šalis (2019–2021 m. į trečiąsias šalis buvo eksportuota 1,7–2,9 proc. medaus) ir daugiausia į tas pačias šalis, kaip ir lietuviškos kilmės medaus eksportas. 2019 m. dar daugiausia medaus buvo išvežta į Prancūziją (19,3 proc.) ir Vokietiją (18,9 proc.), o jau 2020 m. – į Lenkiją (47,0 proc.) ir Vokietiją (24,4 proc.), 2021 m. – taip pat į Lenkiją (82,2 proc.) ir Vokietiją (6,2 proc.).

Importas. 2021 m. į Lietuvą buvo importuota 2437,3 t medaus (3 lentelė). Palyginti su 2019 m., medaus importas padidėjo 78,2 proc., o palyginti su 2020 m. – 11,7 proc. Lietuvos rinkoje likusio importuoto medaus kiekis nuo 603,2 t 2019 m. išaugo iki 1077,8 t 2020 m. ir 1371,2 t 2021 m. Kitas importuotas medus buvo reeksportuotas. Lietuvos rinkoje 2021 m., palyginti su 2019 m., pasiliko 2,3 karto, o palyginti su 2020 m., – 27,2 proc. daugiau importuoto medaus. 2019 m. importuoto medaus dalis nuo bendro medaus suvartojimo Lietuvoje (skaičiavime neatsižvelgta į atsargų pasikeitimą) sudarė 12,6 proc., 2020 m. padidėjo iki 20,5 proc., o 2021 m. sumažėjo iki 19,0 proc.

Geografinė medaus importo struktūra 2019–2021 m. keitėsi nedaug. Daugiau kaip pusė viso medaus buvo įvežta iš Ukrainos, 15 proc. – iš Kinijos, 10 proc. – iš Lenkijos (7 pav.). 2021 m., palyginti su 2019 m., padidėjo įvežto medaus dalis iš Ukrainos – nuo 57,9 proc. iki 66,9 proc., o sumažėjo importo dalis iš Kinijos – nuo 19,3 proc. iki 10,0 proc., ir Lenkijos – nuo 21,0 proc. iki 14,9 proc. Per analizuojamą laikotarpį šiek tiek medaus buvo įvežta iš Latvijos (1,1–

2,8 proc.), Danijos (1,2–4,0 proc.) o iš kitų šalių – labai nedaug. 2019 m. iš trečiųjų šalių iš viso buvo įvežta 77,1 proc., 2020 m. – 87,5 proc., o 2021 m. – 77,8 proc. medaus.

7 pav. Geografinė medaus importo struktūra 2020 ir 2021 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

2019–2021 m. eksportuoto medaus kainos didėjo: 2020 m., palyginti su 2019 m., jos padidėjo 1,3 proc., 2021 m., palyginti su 2020 m. – 15,0 proc., o per visą analizuojamą laikotarpį iš 16,5 proc. (4 lentelė). Lietuviškos kilmės medaus eksporto kainos taip pat didėjo: 2020 m., palyginti su 2019 m. – 1,9 proc., o 2021 m., palyginti su 2020 m. – 7,8 proc. Eksporto kainų pokyčiams didesnę įtaką turėjo lietuviškos kilmės medaus eksporto kainos, o ne reeksportuoto medaus kainos, nes lietuviškos kilmės medaus eksportas sudarė didesnę bendro medaus eksporto dalį. 2019–2020 m. lietuviškos kilmės medaus eksporto kainos buvo apie 11,0 proc. didesnės už medaus eksporto kainas, o 2021 m. šis skirtumas sumažėjo iki 4,7 proc.

4 lentelė. Vidutinės medaus eksporto ir importo kainos 2019–2021 m., EUR/kg

	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Pokytis 2021 m., palyginti su 2019 m., proc.
Eksporto kainos	2,37	2,40	2,76	16,5
Lietuviškos kilmės eksporto kainos	2,63	2,68	2,89	9,9
Reeksporto kainos	2,00	1,92	2,50	25,0
Importo kainos	1,83	1,55	1,86	1,6

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys..

Importuoto medaus kainos buvo 30,4 proc. (2019 m.), 42,2 proc. (2020 m.) ir 35,6 proc. (2021 m.) mažesnės už lietuviškos kilmės medaus eksporto kainas ir atitinkamai 25,3 proc., 36,7

proc. ir 41,1 proc. mažesnės už medaus supirkimo kainas Lietuvoje. Tai paaiškina, kodėl didėja importuoto medaus pardavimai Lietuvoje.

2020 m., palyginti su 2019 m., importuoto medaus kainos, sumažėjo 15,3 proc., tačiau 2021 m. vėl padidėjo 20,0 proc. 2021 m. importuoto medaus kainos buvo 1,6 proc. didesnės nei 2019 m. Ta pačia kryptimi kito ir reeksportuoto medaus kainos, tik jos 2019 m. buvo 9,3 proc., 2020 m. 23,9 proc. ir 2021 m. 34,4 proc. didesnės nei importuoto medaus kainos. Šią dalį uždirbo Lietuvos medaus prekeiviai.

1.4. BIČIŲ PRODUKTŲ KOKYBĖ

2012 m. sausio 30 d. Europos Komisijos įgyvendinimo reglamentu Nr. 75/2012 į „Saugomos kilmės vietos nuorodų“ (SKVN) ir „Saugomų geografinių nuorodų“ (SGN) registrą buvo įtrauktas „Seinų/Lazdijų krašto medus“. Tai suteikė galimybę šio regiono medų ženklinti specialiu ES ženklu su nuoroda „Saugoma kilmės vietos nuoroda“ (SKVN). „Seinų/Lazdijų krašto medus“ buvo pirmasis produktas iš Lietuvos su SKVN, taip pat pirmasis Europoje bendras dviejų šalių – Lenkijos ir Lietuvos – produktas su SKVN. Seinai yra miestas Lenkijos šiaurės rytuose, o už maždaug 20 km esantys Lazdijai – Lietuvos pasienio miestas. „Seinų/Lazdijų krašto medus“ yra identiško savo sudėtimi medaus, renkamo lenkiškame–lietuviškame regione, pavadinimas. Lietuviškai jis vadinamas Lazdijų krašto medumi, o lenkiškai – „Miód z Sejneńszczyzny“ (Seinų krašto medumi). Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijos duomenimis, 2016–2021 m. „Lazdijų krašto medaus“ Lietuvoje nebuvo pagaminta. Lenkijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerijos duomenimis, 2016–2019 m. Seinų krašte buvo kiekvienais metais po 3, o 2020–2021 m. – po 2 medaus gamintojus, kuriems buvo išduoti sertifikatai gaminti „Seinų krašto medų“³.

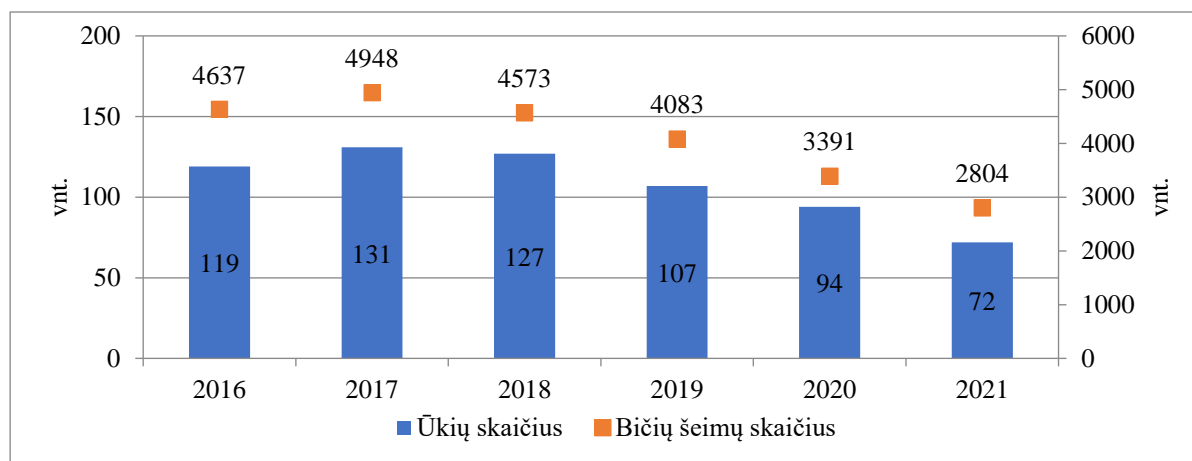
2007 m. pabaigoje Lietuvoje buvo įteisinta Nacionalinė žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistema. Pagal šią sistemą užaugintus ar pagamintus produktus buvo nutarta vadinti išskirtinės kokybės produktais. Vėliau šis pavadinimas buvo patikslintas, ir nuo 2015 m. lapkričio 1 d. tokie produktai vadinami pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintais produktais (NKP). Šie produktai yra ženklinami specialiu Kokybės ženklu. NKP – tai žmonėms vartoti skirti produktai, kurių kokybė pranoksta ES ir nacionalinių teisės aktų nustatytus saugos, gyvūnų ir augalų sveikatos, gyvūnų gerovės ar aplinkosaugos reikalavimus.

---

³ <https://www.gov.pl/attachment/02753c99-12f7-4b10-93e7-eeb206558285>.

Dėl tam tikrų ūkininkavimo ar gamybos būdų naudojimo šie produktai pasižymi ypatingomis savybėmis. Jų gamybos ir (ar) perdirbimo procesas išsiskiria natūralumu, maistingumu ir aplinkos tausojimo aspektais.

VšĮ „Ekoagros“ duomenimis, 2016 m. bitininkystės ūkių, užsiimančių pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą (NKP) pagamintų bičių produktų gamyba, skaičius sudarė 119, 2017 m. – 131, 2018 m. – 127, 2019 m. – 107, 2020 m. – 94 ir 2021 m. – 72 (8 pav.). Šių ūkių skaičius ir juose laikomų bičių šeimų skaičius nuolat mažėjo nuo 2018 m.

8 pav. Bitininkystės ūkių, užsiimančių pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą (NKP) pagamintų bičių produktų gamyba, skaičius ir bičių šeimų skaičius 2016–2021 m.

Šaltinis: VšĮ „Ekoagros“ duomenys.

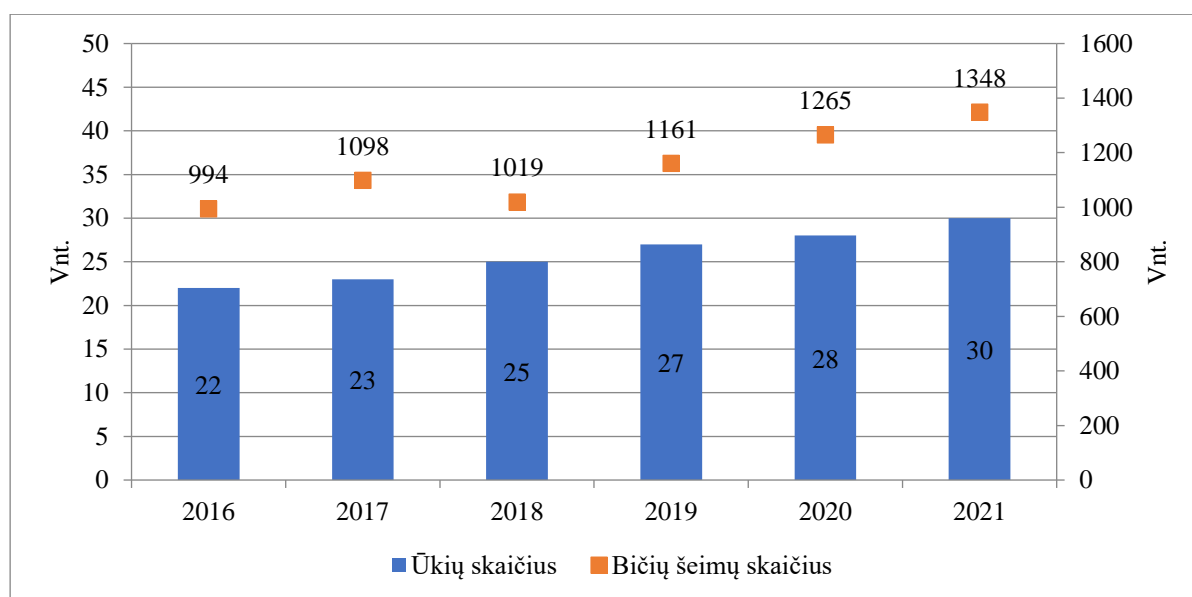
2021 m. bitininkystės ūkiai, užsiimantys pagal NKP pagamintų bičių produktų gamyba, pagamino 106,4 tonas medaus, t. y. 5,4 proc. daugiau nei 2020 m. Be medaus buvo pagaminta ir kitų bičių produktų – žiedadulkių, bičių duonos, pikio, pienelio ir bičių produktų mišinių. 2021 m., palyginti su 2020 m., žiedadulkių, bičių duonos ir pienelio gamyba sumažėjo, o pikio ir bičių produktų mišinių – padidėjo (5 lentelė).

5 lentelė. Bičių produktų, pagamintų pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą (NKP), gamyba 2016–2021 m.

Pagrindiniai rodikliai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Pokytis 2021 m., palyginti su 2020 m., proc.
Medus, kg	172650,22	158665,67	181435,73	155029,6	100969	106429,3	5,4
Žiedadulkės, kg	1573,20	2062,30	1975,30	2187,3	1436,7	760,0	-47,1
Bičių duona, kg	1815,90	2143,51	2060,27	2280,92	65	50	-23,1
Pikis, kg	129,82	95,35	108,18	119,8	100,805	116,75	15,8
Pienelis, kg	0,950	0,687	0,105	1,055	60,94	1,026	-98,3
Bičių produktų mišiniai, kg	41,00	0,00	0,00	70,50	347,8	712,9	105,0

Šaltinis: VšĮ „Ekoagros“ duomenys.

Lietuvoje yra plėtojama ekologinė bitininkystė ir ekologiškų bičių produktų gamyba. Ekologinis bitynas yra bitynas, kuriame, siekiant gauti neužterštus bičių produktus, laikomasi nustatytų bičių ganyklų švarumo, bičių priežiūros ir gydymo, medaus ir kitų bičių produktų surinkimo, perdirbimo ir sandėliavimo reikalavimų. VŠĮ „Ekoagros“ duomenimis, 2016 m. sertifikuotų bitininkystės ūkių, užsiimančių ekologine bitininkyste, skaičius sudarė 22, 2017 m. – 23, 2018 m. – 25, 2019 m. – 27, 2020 m. – 28 ir 2021 m. – 30 (9 pav.). Šių ūkių skaičius nuolat didėjo 2017–2021 m., o juose laikomų bičių šeimų – nuo 2019 m.

9 pav. Sertifikuotų bitininkystės ūkių, užsiimančių ekologine bitininkyste, skaičius ir bičių šeimų skaičius 2016–2021 m.

Šaltinis: VŠĮ „Ekoagros“ duomenys.

2021 m. sertifikuoti bitininkystės ūkiai, užsiimantys ekologine bitininkyste, pagamino 36,4 tonas medaus, t. y. 45,5 proc. daugiau nei 2020 m. Be medaus buvo pagaminta žiedadulkių, bičių duonos ir pikio. 2021 m., palyginti su 2020 m., žiedadulkių gamyba sumažėjo, o bičių duonos ir pikio – žymiai padidėjo (6 lentelė).

6 lentelė. Ekologiškų bičių produktų gamyba 2016–2021 m.

Pagrindiniai rodikliai	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Pokytis 2021 m., palyginti su 2020 m., proc.
Medus, kg	34500,00	42776,93	47836,4	32326,5	24991,0	36368,7	45,5
Žiedadulkės, kg	604,00	543,00	410,0	369	1153,00	520,5	-54,9
Bičių duona, kg	494,20	610,15	724,0	592,8	277,0	508,64	83,6
Pikis, kg	30,76	50,02	62,6	39,0	44,50	68,23	53,3
Pienelis, kg	0,72	0,575	0,0	0,0	0,0	0,0	–

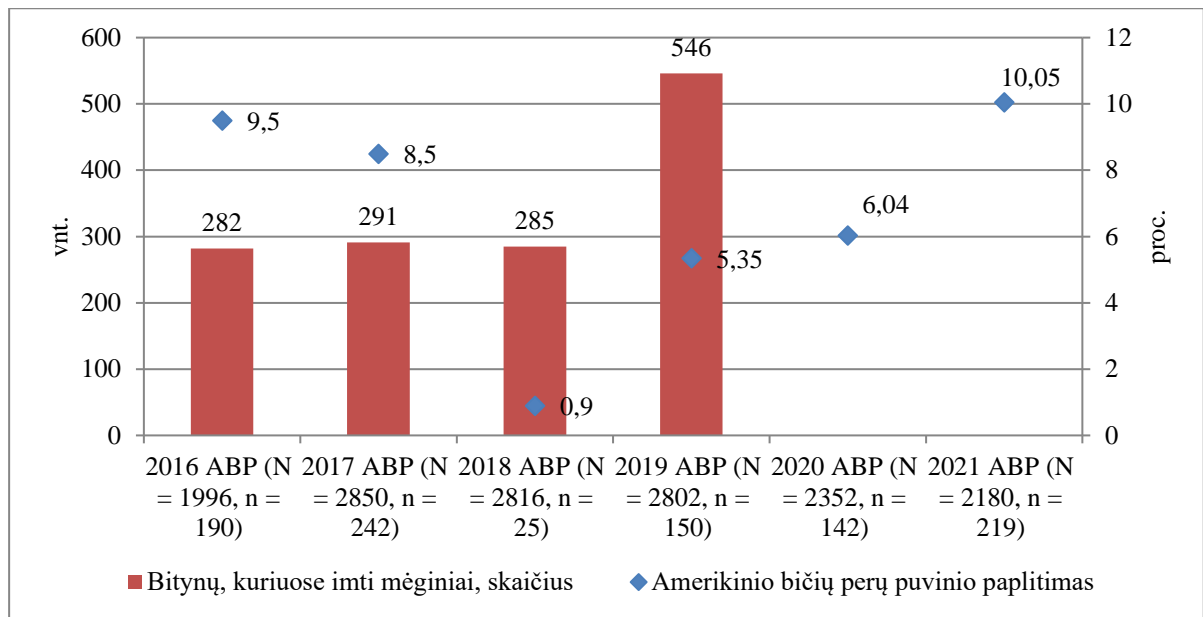
Šaltinis: VŠĮ „Ekoagros“ duomenys.

1.5. BIČIŲ SVEIKATINGUMAS

Bendruosius bitynų, bičių (lot. *Apis mellifera* L.) gerovės, prekybos bitėmis ir bičių produktais reikalavimus, taip pat bičių užkrečiamųjų ligų, kenkėjų ir bitynų valstybinės veterinarinės kontrolės reikalavimus nustato Bitynų, bičių produktų ir bičių užkrečiamųjų ligų kontrolės reikalavimai, patvirtinti VMVT direktoriaus 2005 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. B1-180 “Dėl bitynų, bičių produktų ir bičių užkrečiamųjų ligų kontrolės reikalavimų patvirtinimo” (VMVT direktoriaus 2018 m. gegužės 25 d. įsakymo Nr. B1-407 redakcija). Pagal šiuos reikalavimus **ligos, apie kurias būtina pranešti teritorinei VMVT, yra:** amerikinis bičių perų puvinys; bitinis žvilgvabalis (*Aethina tumida*); *Tropilaelaps spp.* erkės.

Nuo 2018 m. VMVT teritoriniai padaliniai atlieka bitynų patikrinimus pagal iš NMA ir Ūkinių gyvūnų registro gautus atrinktus bitynų sąrašus. 2021 m. teritorinių VMVT veterinarijos gydytojai-inspektoriai Lietuvos teritorijoje esančiuose bitynuose atliko 32 patikrinimus.

Nuo 2015 m. VMVT vykdo amerikinio bičių perų puvinio laboratorinius tyrimus ir mažojo avilio vabalo stebėseną, ir tam kiekvienais metais skiria 13 tūkst. EUR. Per 2016–2018 m. laikotarpį Lietuvoje iš įvairių šalies vietovių kiekvienais metais buvo ištirta apie 300 bitynų, o 2019 m. – 546. 2016 m. amerikinio bičių perų puvinio paplitimas sudarė 9,5 proc., 2017 m. – 8,5 proc., 2018 m. – 0,9 proc., 2019 m. – 5,4 proc., 2020 m. – 6,0 proc. ir 2021 m. – 10,1 proc. (10 pav.). Pasireiškus amerikiniam bičių perų puviniiui, bičių šeima yra užmigdoma, inventorius dezinfekuojamas, bet dažniausiai sudeginamas, o vaškas pagal nustatytus reikalavimus išlydomas. Lietuvoje nėra nustatyta tokių pavojingų ligų, kaip mažasis avilio vabalas (arba bitinis žvigvabalis), kuris pasireiškia Italijoje. Šalyje taip pat nėra nustatyta ir kita liga – *Tropilaelaps* erkė, kuri yra paplitusi Afrikos žemyne ir Azijoje.

10 pav. Amerikinio bičių perų puvinio paplitimas 2016–2021 m., proc.

Trumpinių paaiškinimas: ABP – amerikinis bičių perų puvinys, N – ištirtų mėginių skaičius, n – teigiamų mėginių skaičius.

Šaltinis: VMVT duomenys.

Bičių varozė yra bičių liga, paplitusi visoje Europoje, įskaitant Lietuvą. Varozės erkėmis yra užsikrėtusios visos bičių šeimos visose šalyse, išskyrus keletą salų Švedijoje, kurių bitynuose šių erkių nėra. Lietuvoje laboratoriniai šios ligos tyrimai nėra atliekami. Kaip ir minėta, varozė yra kiekviename bityne, tik jos paplitimo laipsnis priklauso nuo kelių priežasčių. Labai didelę reikšmę varozės išplitimui bityne turi bitininko kompetencijos ir žinios, kaip reikia kovoti su šia liga. Lietuvoje daugiausia varozė yra išplitusi mažuose bitynuose, kur bitininkauja mėgėjai arba pradedantys bitininkystės veiklą bitininkai. Dažniausia jie turi nepakankamai arba mažai žinių ir bitininkavimo patirties, todėl nelabai žino, kada su bičių varoze geriausia kovoti, kokius ir koku metu medikamentus panaudoti šiai ligai gydyti.

Siekiant sumažinti bičių sergamumą varoze, sumažinti bičių šeimų gydymo nuo varozės išlaidas, skatinti preparatų, kurių likučių meduje nelieka, varozei gydyti naudojimą, bitininkams yra teikiama parama. 2014–2016 m., teikiant paramą Lietuvos bitininkystės sektoriui pagal Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2014–2016 m. programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 3D-631 „Dėl Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2014–2016 m. programos patvirtinimo“, viena iš priemonių buvo „Varozės kontrolė“. Nacionalinės mokėjimo agentūros (NMA) duomenimis, paramos suma varozės kontrolei 2016 m. sudarė 126,6 tūkst. EUR. Parama pasinaudojo 44 bitininkų asociacijos (5082 bitininkai). Iš viso išgydyta beveik 135 tūkst. bičių šeimų. 2017–2019 m., teikiant paramą pagal Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2017–2019 m. programą,

patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. rugpjūčio 22 d. įsakymu Nr. 3D-478 „Dėl Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2017–2019 m. programos patvirtinimo“, viena iš priemonių buvo „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“. NMA duomenimis, 2017 m. paramos suma kovai su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze, sudarė 109,1 tūkst. EUR, 2018 m. – 133,3 tūkst. EUR ir 2019 m. – 132,3 tūkst. EUR. 2017 m. parama pasinaudojo 41 bitininkų asociacija (4127 bitininkai), 2018 m. – 46 bitininkų asociacijos (4486 bitininkai) ir 2019 m. – 47 bitininkų asociacijos (4366 bitininkai). Dėka šios paramos 2017 m. iš viso buvo išgydyta 115,1 tūkst. bičių šeimų, 2018 m. – 127,6 tūkst. ir 2019 m. – 125,6 tūkst. 2020 m. teikiant paramą pagal Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 metų programos patvirtinimo“, išliko ta pati priemonė „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“. NMA duomenimis, 2020 m. paramos suma kovai su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze, sudarė 133,6 tūkst. EUR, 2021 m. – 202,7 tūkst. EUR. 2020 m. parama pasinaudojo 48 bitininkų asociacijos (4222 bitininkai), 2021 m. – 49 bitininkų asociacijos (4409 bitininkai). Dėka šios paramos 2020 m. buvo išgydyta 125,9 tūkst. bičių šeimų, 2021 m. – 135,4 tūkst. (7 lentelė).

7 lentelė. Duomenys apie paramą Lietuvos bitininkystės sektoriui pagal priemones „Varozės kontrolė“ ir „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“ 2016–2021 m.

	Priemonė „Varozės kontrolė“ 2016 m.	Priemonė „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“ 2017 m.	Priemonė „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“ 2018 m.	Priemonė „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“ 2019 m.	Priemonė „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“ 2020 m.	Priemonė „Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze“ 2021 m.	Pokytis 2021 m., palyginti su 2020 m., proc.
Patvirtinta paramos suma, EUR	126593,69	109070,32	133315,91	132344,8	133591,22	202704,77	51,7
Parama pasinaudojusių bitininkų asociacijų skaičius	44	41	46	47	48	49	2,1
Parama pasinaudojusių bitininkų skaičius	5082	4127	4486	4366	4222	4409	4,4
Išgydyta bičių šeimų, vnt.	134946	115146	127564	125586	125852	135387	7,6

Šaltinis: NMA duomenys.

1.6. BITININKYSTĖS ŪKIŲ EKONOMINĖ ANALIZĖ

Bitininkystės ūkių ekonominė analizė atlikta pagal bitininkystės ūkių ekonominės veiklos duomenis, patenkančius į ŪADT. 2020 m. ši analizė atlikta, remiantis atrinktų 20 ūkių duomenimis. Kiekvienam iš respondentinių bitininkystės ūkių yra suteikiamas svoris, ir tai leidžia gautus rezultatus vertinti kaip reprezentuojančius prekinis bitininkystės ūkius Lietuvoje. ŪADT duomenimis, pagal ekonominį ūkio dydį bitininkystės ūkiai, palyginti su kitų ūkininkavimo kryptių ūkiais, yra mažiausi. Ekonominis ūkio dydis yra apskaičiuojamas, kiekvienos produkcijos rūšies standartinę produkciją dauginant iš atitinkamo pasėlio ploto ar gyvulių (paukščių) skaičiaus, ir gautas vertes susumuojant. 2020 m. vidutinis ekonominis bitininkystės ūkio dydis siekė 9458 EUR ir, palyginti su 2019 m., buvo 9,7 proc. didesnis (8 lentelė).

8 lentelė. Ekonominis ūkio dydis pagal ūkininkavimo kryptis 2019–2020 m., tūkst. EUR

Ūkių kryptys	2019 m.	2020 m.
Javų, rapsų	44,2	44,6
Augalininkystės	21,9	21,5
Daržininkystės, sodininkystės	30,2	29,9
Pienininkystės	26,4	23,1
Žolėdžių gyvulių	16,3	17,1
Mišrus, vyraujant paukščiams	29,9	26,1
Mišrus augalininkystės-žolėdžių gyvulių	22,5	23,0
<i>Bitininkystės</i>	8,6	9,5
Vidutiniškai visuose ūkiuose	28,4	27,5

Šaltinis: Lietuvos ŪADT duomenys.

2020 m. bitininkystės ūkis vidutiniškai turėjo 2,35 ha žemės ūkio naudmenų, iš jų: 2,35 ha sudarė ariama žemė ir 1,14 ha pievos ir ganyklos. 2020 m. bitininkystės ūkyje iš vieno avilio vidutiniškai buvo gauta 35,6 kg medaus. 97,5 proc. visų dirbtų valandų bitininkystės ūkyje teko ūkio šeimos nariams (9 lentelė).

9 lentelė. Žemės naudojimas ir kita bitininkystės ūkio statistika 2019–2020 m. (vidutiniškai vienam ūkiui)

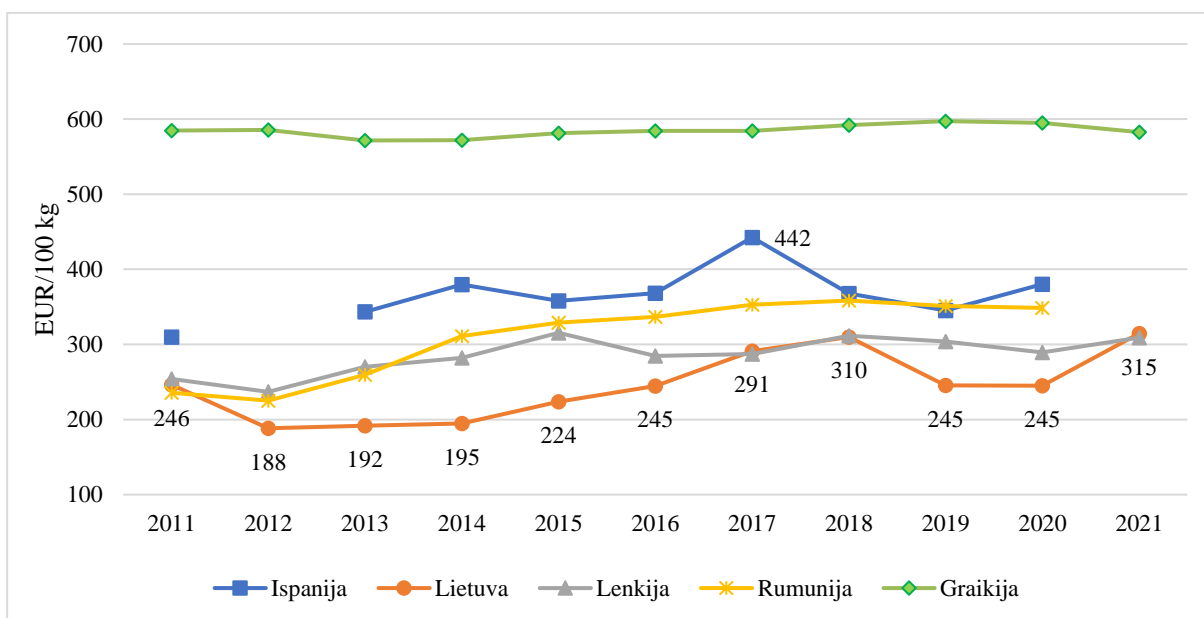
Bendroji statistika	2019 m.	2020 m.
Žemės ūkio naudmenos, ha	3,96	2,35
Ariamoji žemė, ha	2,47	1,21
Pievos ir ganyklos, ha	1,33	1,14
Sodai, ha	0,16	0,00
Mišakai, ha	0,06	0,01
Pagaminta medaus, t	3,32	3,56
Pagaminta medaus vienam aviliui, kg	40,0	35,6
Šeimos sąlyginiai darbuotojai	1,07	1,03
Visas darbo laikas ūkyje / darbo laikas, tenkantis šeimos nariams, proc.	92,2	97,5

Šaltinis: Lietuvos ŪADT duomenys.

Lietuvos ŪADT duomenimis, 2020 m. vidutinė medaus pardavimo kaina siekė 3,67 EUR/kg ir buvo 0,60 EUR didesnė nei 2019 m. Vertinant pagal Lietuvos apskritis, 2020 m. brangiausiai medus buvo parduotas Alytaus (6,26 EUR/kg) ir Marijampolės (5,08 EUR/kg) apskrityse, o pigiausiai – Utenos apskrityje (2,09 EUR/kg). 2020 m. ekologiško medaus vidutinė kaina siekė 3,82 EUR/kg. Atsižvelgiant į bitininko amžių (skirstant bitininkus į tris amžiaus grupes: iki 40 m., nuo 40 iki 49 m. ir 50 m. ir vyresnius), brangiausiai medų (po 4,20 EUR/kg) pardavė bitininkai, kurių amžius iki 40 m.

11 paveiksle pateikta Lietuvos ir daugiausia medaus surenkančių ES šalių medaus supirkimo kaina 2011–2022 m. 2021 m. Lietuvoje medaus supirkimo kaina buvo didžiausia nuo 2011 m., tačiau, palyginti su kitomis pasirinktomis ES šalimis, per visą analizuojamą laikotarpį Lietuvoje superkamo medaus kaina buvo viena mažiausių.

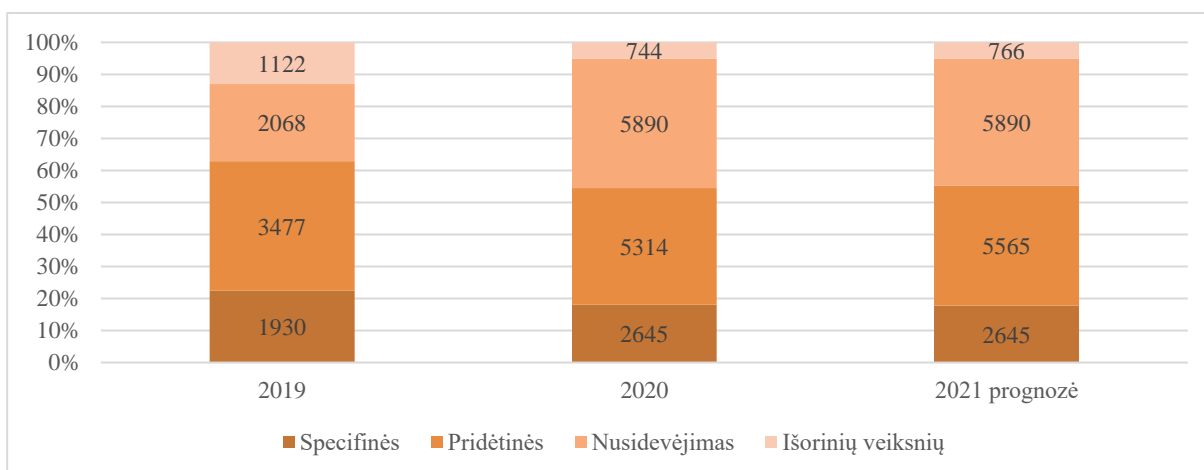
11 pav. Medaus supirkimo kaina Lietuvoje ir kai kuriose ES šalyse 2011–2021 m., EUR/100 kg
Šaltinis: Eurostato duomenys.

Vienas iš ūkio produktyvumo vertinimo rodiklių yra bendrosios produkcijos ir išlaidų santykis. Kuo jis didesnis, tuo ūkis yra laikomas labiau ekonomiškai gyvybingu. 2020 m. Lietuvos bitininkystės ūkio šis rodiklis buvo lygus 1,01, ir tai rodo, kad produkcija buvo beveik lygi išlaidoms. 2020 m., palyginti su 2019 m., visos ūkio išlaidos padidėjo iki 70 proc., o produkcija – 24 proc.

2020 m. bitininkystės ūkio išlaidos vidutiniškai sudarė 14,6 tūkst. EUR. Išlaidos gali būti klasifikuojamos pagal ES ŪADT duomenų skirstymą ir pagal verslo apskaitos standartus. Šiame tyrime, siekiant atskleisti bitininkystės ūkių išlaidų struktūrą, naudojamas ES ŪADT išlaidų

skirstymas, o išlaidų priskyrimas pagamintos produkcijos vienetai (1 kg medaus) pateikiamas pagal abu minėtus išlaidų klasifikavimo metodus. Pirmiausia, pateikiama bitininkystės ūkio išlaidų struktūra pagal ES ŪADT skirstymą 2019–2020 m. ir 2021 m. išlaidų prognozė. 2020 m. bitininkystės ūkio išlaidų struktūroje didžiausią dalį (40,4 proc.) sudarė nusidėvėjimo išlaidos, kurios vidutiniškai siekė 5,9 tūkst. EUR. Ūkio pridėtinės išlaidos (jas sudaro gamybos išlaidos, nesusijusios su konkrečiomis produkcijos rūšimis, t. y. gamybinių pastatų, įrangos, technikos, mašinų priežiūros, degalų, tepalų, elektros, šildymo, vandens, darbo pagal sutartį, technikos ir pastatų draudimo, ūkio valdymo išlaidos (telefonas, apskaitos tvarkymas ir kt.)) vidutiniškai sudarė 36,4 proc. Pridėtinių išlaidų didžiausią dalį – 25,0 proc. (1327 EUR) – sudarė ūkio valdymo išlaidos, kiek mažesnę dalį – technikos remontas – 21,5 proc. (1144 EUR). Palyginti didelę ūkio visų išlaidų dalį sudarė specifinės išlaidos, kurios vidutiniškai siekė 2645 EUR ir buvo 715 EUR didesnės nei 2019 m. Specifinės išlaidos tiesiogiai yra susijusios su medaus gamyba bitininkystės ūkiuose. 2020 m. ūkio išorinių veiksnių išlaidos vidutiniškai siekė 744 EUR. Šias išlaidas sudaro nuolat samdomų darbuotojų atlyginimai, nuomos mokesčiai ir sumokėtos palūkanos. 2020 m. išorinių veiksnių išlaidų didžiausią dalį ūkyje sudarė sumokėtos palūkanos (293 EUR).

2021 m. bitininkystės ūkio išlaidų prognozė atlikta, atsižvelgiant į: 1) faktines bitininkystės ūkio patirtas išlaidas, vadovaujantis 2020 m. ŪADT duomenis; 2) darbo užmokesčio, dyzelino žemės ūkiui ir elektros kainų Lietuvoje 2021 m. pokytį, palyginti su 2020 m. Prognozuojama, kad 2021 m., palyginti su 2020 m., bitininkystės ūkio visų išlaidų suma didės apie 2 proc. (12 pav.).

12 pav. Bitininkystės ūkio išlaidų struktūra 2019–2020 m. ir 2021 m. (prognozė) proc. (EUR)

Šaltinis: Lietuvos ŪADT duomenys.

Siekiant apskaičiuoti bitininkystės ūkio patiriamas išlaidas vienam pagamintam medaus kilogramui, ūkio gauta pardavimo pajamų procentinė dalis iš medaus pardavimo prilyginta medaus gamybos išlaidoms (2020 m. ji siekė 93,7 proc.). 2020 m. vienam pagamintam medaus kilogramui išlaidų teko 4,05 EUR, iš jų: pastovios – 3,36 EUR ir kintamos – 0,70 EUR.

Siekiant pateikti išankstinę / prognozuojamą išlaidų struktūrą, 2020 m. atsižvelgta į pagamintą medaus kiekį ir bičių šeimų skaičių Lietuvoje pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis. Vadovaujantis šiais duomenis, 2021 m. Lietuvoje iš vienos bičių šeimos vidutiniškai buvo gauta 37,7 kg medaus, t. y. 27,3 proc. daugiau nei 2020 m. Atsižvelgiant į tai, kad ūkiai gavo daugiau medaus, o išlaidos, kaip minėta anksčiau, (išankstiniais duomenimis) didėjo nežymiai, tai išlaidos vienam pagamintam medaus kilogramui 2021 m. bus mažesnės apie 20 proc. Prognozuojama, kad 2021 m. vienam pagamintam medaus kilogramui išlaidų teks 3,24 EUR, iš jų: pastovios – 2,70 EUR ir kintamos – 0,55 EUR (10 lentelė). 2020 m. varozės kontrolės išlaidos, tenkančios vienam pagamintam medaus kilogramui, sudarė 0,01 EUR, ir prognozuojama, kad 2021 m. jos nekis.

10 lentelė. Bitininkystės ūkio išlaidos, tenkančios vienam pagamintam medaus kilogramui, 2020 ir 2021 m. (prognozė), EUR/kg

Išlaidos	Faktas	Prognozė	2021/ 2020, proc.	Išlaidos	Faktas	Prognozė	2021/ 2020, proc.
	2020	2021			2020	2021	
Pridėtinės	1,49	1,23	-17,7	Pastovios	3,36	2,70	-19,6
Specifinės	0,70	0,55	-21,4	Kintamos	0,70	0,55	-21,4
Nusidėvėjimas	1,65	1,30	-21,4	Varozės kontrolė	0,01	0,01	-21,4
Išorinių veiksnių	0,21	0,17	-19,1				
Kitos pelningos veiklos	0,00	0,00	-				
Viso išlaidų	4,05	3,24	-20,0		4,05	3,24	-20,0

Šaltinis: Lietuvos ŪADT duomenys.

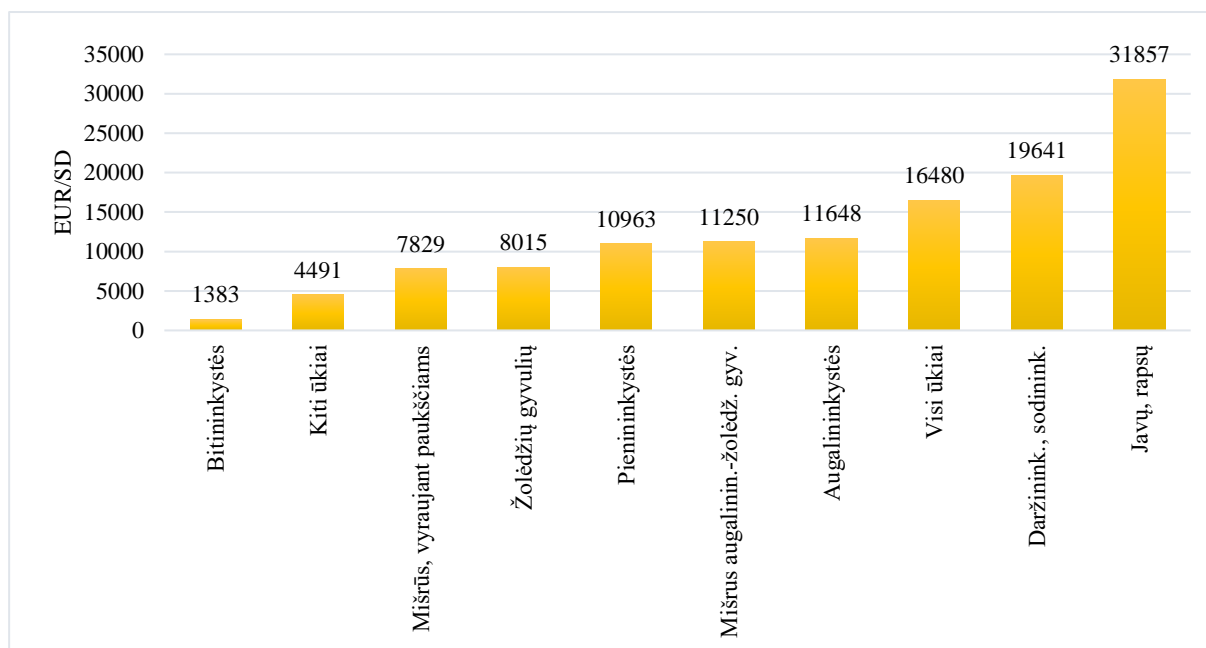
ŪADT duomenimis, 2020 m. Lietuvos bitininkystės ūkio subsidijos (išskyrus investicijoms) vidutiniškai siekė 1398 EUR. Vieno Lietuvos ūkininkų ūkio šios išmokos vidutiniškai siekė 10871 EUR, t. y. 7,8 karto buvo didesnės nei bitininkystės ūkio.

Bitininkystės ūkiai naudojami parama pagal investicines programas, kuri 2020 m. ūkiui vidutiniškai siekė 8478 EUR (vienam Lietuvos ūkininkų ūkiui vidutiniškai – 4018 EUR).

2020 m. bitininkystės ūkio pardavimų pajamos iš medaus vidutiniškai siekė 14850 EUR, ir buvo 36,1 proc. didesnės nei 2019 m. Medaus buvo parduota 4,05 t, tai yra 13,4 proc. daugiau nei prieš metus.

Bitininkystės ūkių pajamoms įvertinti ir palyginti su kitų ūkininkavimo krypties ūkių pajamomis, naudojamas rodiklis – ūkyje sukuriama grynoji pridėtinė vertė, tenkanti vienam

sąlyginiam ūkio darbuotojui. Ūkio grynoji pridėtinė vertė apskaičiuojama, vadovaujantis tokia schema: iš bendrosios produkcijos atimamas vidinis suvartojimas (specifinės ir pridėtinės ūkio išlaidas), pridedamos subsidijos (išskyrus investicijoms) ir atimamas nusidėvėjimas. 2020 m. bitininkystės ūkio sukuriama grynoji pridėtinė, tenkanti vienam sąlyginiam darbuotojui, vidutiniškai siekė 1383 EUR. 2020 m. bitininkystės ūkio grynoji pridėtinė vertė, tenkanti vienam sąlyginiam darbuotojui, palyginti su sukuriama kitų ūkininkavimo kryptių ūkių, buvo viena mažiausių (13 pav.).

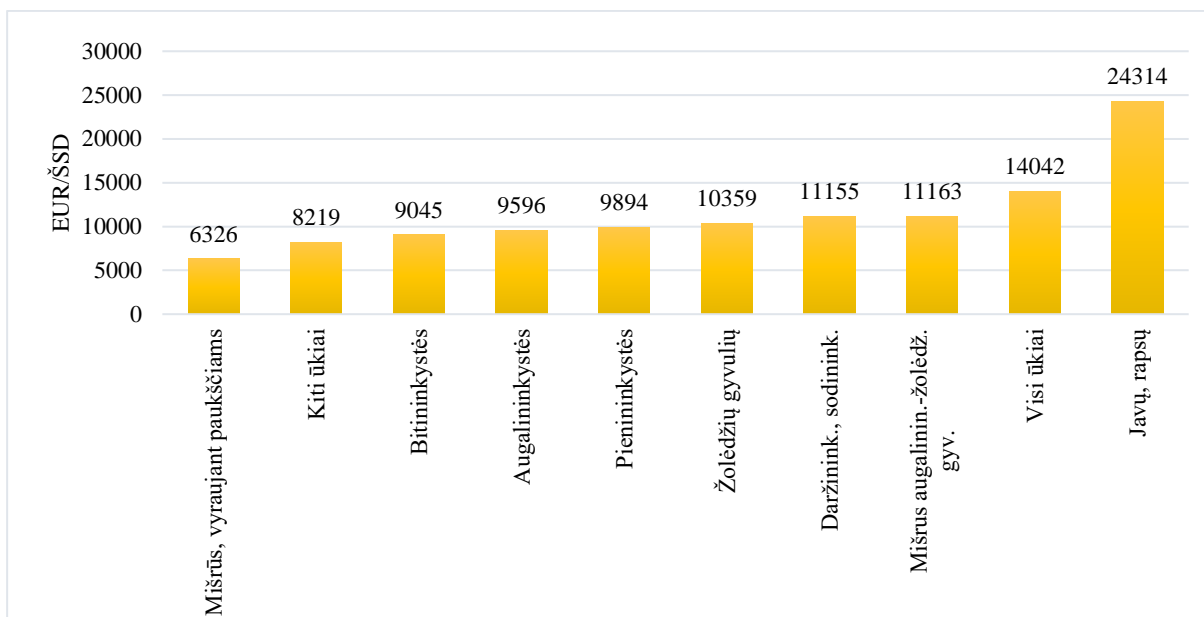

13 pav. Ūkininkų ūkio grynoji pridėtinė vertė, tenkanti vienam sąlyginiam darbuotojui, pagal ūkininkavimo kryptį Lietuvoje 2020 m., EUR

Šaltinis: Lietuvos ŪADT duomenys.

Kitas pajamų įvertinimo rodiklis – tai grynosios ūkio pajamos, tenkančios vienam šeimos sąlyginiam darbuotojui. Šios pajamos dažnai yra lyginamos su gaunamu vidutiniu darbo užmokesčiu šalyje kaip alternatyva prarastoms pajamoms, jei ūkininkas dirbtų kitą darbą. Pajamų lygiui įvertinti, atliekamas ir ūkio pajamų palyginimas su kitų ūkininkavimo kryptių ūkių atitinkamomis pajamomis. Ūkio grynosios pajamos apskaičiuojamos, vadovaujantis tokia schema: iš grynosios pridėtinės vertės atimamos išorinių veiksnių išlaidos ir pridedama parama pagal investicines programas. 2020 m. bitininkystės ūkio grynosios pajamos, tenkančios vienam sąlyginiam šeimos darbuotojui, vidutiniškai siekė 9045 EUR. Palyginti su kitų ūkininkavimo kryptių ūkiais, šios pajamos 2020 m. buvo didesnės tik už mišrių, vyraujant paukščiams, ūkių ir kitų mišrių ūkių pajamas (14 pav.). 2020 m. grynosios bitininkystės ūkio pajamos, tenkančios

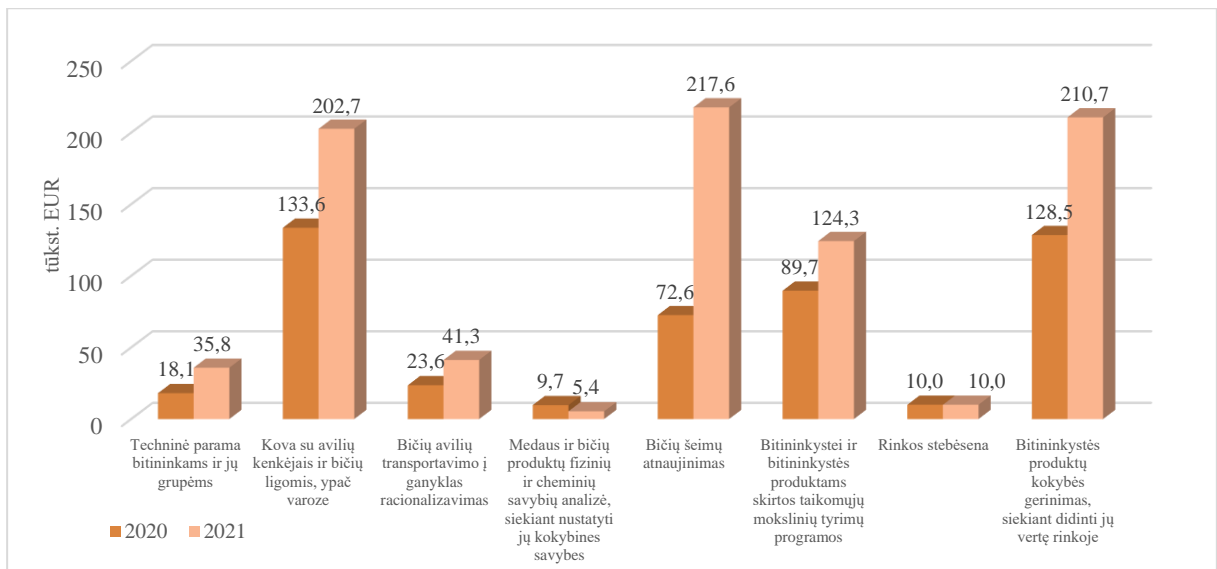
vienam šeimos sąlyginiam darbuotojui, nesiekė vidutinio (neto) darbo užmokesčio visoje ekonomikoje (14553 EUR).

14 pav. Ūkininko ūkio grynosios pajamos, tenkančios vienam sąlyginiam šeimos darbuotojui, pagal ūkininkavimo kryptį Lietuvoje 2020 m., EUR

1.7. PARAMA BITININKYSTĖS SEKTORIUI

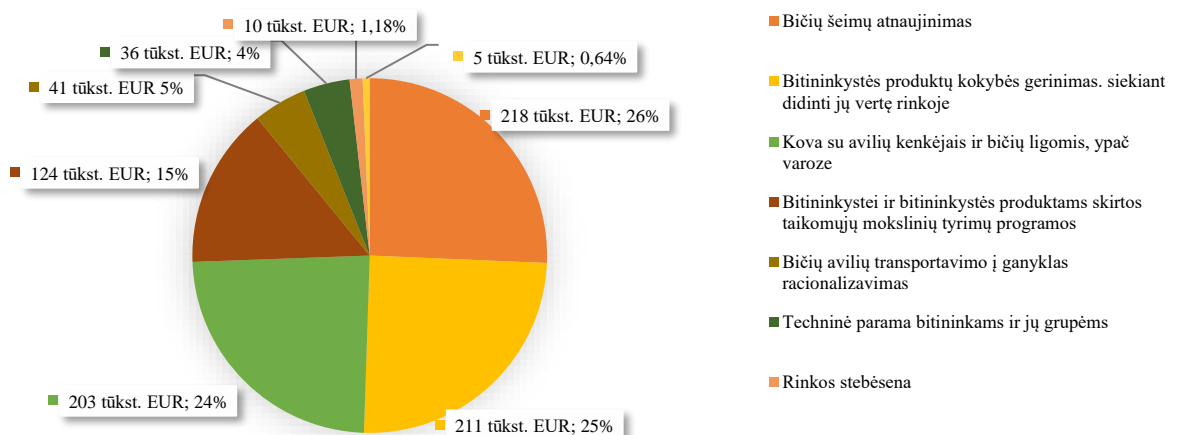
NMA duomenimis, teikiant paramą Lietuvos bitininkystės sektoriui pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programą“, 2021 m. bitininkams ir bitininkų asociacijoms patvirtinta paramos suma siekė 848 tūkst. EUR, ir ši suma buvo 1,75 kartus didesnė nei 2020 m. Patvirtintos paramos pokytis 2021 m., palyginti su 2020 m., pagal atskiras priemones pateiktas 15 paveiksle.

15 pav. Parama bitininkystės sektoriui pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programos“ priemones 2020 m. ir 2021 m., tūkst. EUR

Šaltinis: Nacionalinė mokėjimo agentūra.

2021 m. paramos pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programą“ struktūroje didžiausias dalis sudarė šios priemonės: bičių šeimų atnaujinimas (26 proc.), bitininkystės produktų kokybės gerinimas, siekiant didinti jų vertę rinkoje (25 proc.) ir kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze (24 proc.) (16 pav.).

16 pav. Paramos bitininkystės sektoriui pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programos“ priemones struktūra 2021 m.

Šaltinis: Nacionalinė mokėjimo agentūra.

Parama pagal priemonę *Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze* 2021 m. sudarė 203 tūkst. EUR (detalesnė informacija yra pateikta 6 skyriuje).

Parama pagal priemonę *Bitininkystės produktų kokybės gerinimas, siekiant didinti jų vertę rinkoje* 2021 m. sudarė 211 tūkst. EUR. Šia priemone pasinaudojo 275 bitininkai, ir buvo

įsigyta 342 vnt. bitininkavimo inventoriaus. Vidutinė pareiškėjui išmokėta suma inventoriaus įsigijimui siekė 812 EUR.

Parama pagal priemonę *Bitininkystei ir bitininkystės produktams skirtos taikomųjų mokslinių tyrimų programos 2021 m.* sudarė 124 tūkst. EUR. Šioje priemonėje dalyvavo 9 pareiškėjai. Buvo atlikti: 3 varoatozės erkių biologijos ir kitų bičių ligų, kenkėjų ir kovos su jais priemonių tyrimai; 3 bičių produktų savybių tyrimai; ir 3 bičių biologijos, veislininkystės, ekologijos ir genetiniai tyrimai. Pagal šią paramos priemonę vidutinė pareiškėjui išmokėta suma siekė 13,8 tūkst. EUR.

Parama pagal priemonę *Bičių šeimų atnaujinimui* sudarė 218 tūkst. EUR. Už šią sumą buvo įsigyti 2565 nauji aviliai ir 12 veislinių grynarasių bičių motinų. Šia priemone pasinaudojo 329 bitininkai, o vidutinė pareiškėjui išmokėta suma siekė 662 EUR.

Parama pagal priemonę *Avilių transportavimo į ganyklas racionalizavimui* sudarė 41 tūkst. EUR. Už šią sumą buvo įsigyti 39 transportavimo įrenginiai ir 5 transportavimo įrenginių priedai. Šia priemone pasinaudojo 39 bitininkai (gauti mokėjimo prašymai), o vidutinė pareiškėjui išmokėta suma siekė 1058 EUR.

Parama pagal priemonę *Techninė parama bitininkams ir jų grupėms 2021 m.* sudarė 36 tūkst. EUR. Už šią sumą buvo: surengti 4 mokymai regiono mastu, kuriuose dalyvavo 488 bitininkai; surengti 2 mokymai savivaldybių mastu, kuriuose dalyvavo 31 bitininkas; suorganizuota 1 išvyka, kurioje dalyvavo 40 bitininkų; išleista 300 leidinių ir 10 straipsnių bitininkams; parengti 8 reportažai per televiziją, radiją.

Parama pagal priemonę *Rinkos stebėseną 2020 m.* sudarė 10 tūkst. EUR. Už šią sumą buvo parengta 1 bitininkystės sektoriaus studija.

Parama pagal priemonę *Medaus ir bičių produktų fizinių ir cheminių savybių analizė, siekiant nustatyti jų kokybines savybes* sudarė 5,4 tūkst. EUR. Už šią sumą buvo atlikti 157 medaus kokybės tyrimai. Šia priemone pasinaudojo 22 bitininkai, o vidutinė pareiškėjui išmokėta suma siekė 246 EUR.

2021 m. „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programos“ priemonėse dalyvavo 5634 bitininkai (apie 63 proc. visų registruotų šalies bitininkų): 559 – priemonėje *Techninė parama bitininkams ir jų grupėms*; 4409 – priemonėje *Kova su avilių kenkėjais ir bičių ligomis, ypač varoze*; 39 (bitininkų skaičius pagal gautų mokėjimo prašymų skaičių) – priemonėje *Avilių transportavimo į ganyklas racionalizavimas*; 329 – priemonėje *Bičių šeimų atnaujinimas*; 275 – priemonėje *Bitininkystės produktų kokybės gerinimas, siekiant didinti jų vertę rinkoje*; 22 – priemonėje *Medaus ir bičių produktų fizinių ir cheminių savybių*

analizė. Bitininkų, dalyvavusių paramos priemonėse ir įsigijusių inventorių, skaičiaus pokytis 2021 m., palyginti su 2020 m., pateiktas 11 lentelėje.

11 lentelė. Bitininkų, dalyvaujančių pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programą“ priemonėse skaičius ir bitininkų, įsigijusių inventorių, skaičius

	2020 m.	2021 m.	Pokytis 2021 m., palyginti su 2020 m., proc.
Bitininkų, dalyvaujančių „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programos“ priemonėse, skaičius, vnt.	4689	5634	20,2
Bitininkų, įsigijusių avilius, skaičius, vnt.	173	329	90,2
Bitininkų, įsigijusių pervežimo įrenginį, skaičius, vnt.	27	39	44,4
Bitininkų, įsigijusių bitininkavimo inventorių (išskyrus avilius ir pervežimo įrenginius), skaičius, vnt.	218	275	26,1

Šaltinis: Nacionalinė mokėjimo agentūra.

2021 m. bitininkystės ūkiai be priemonių pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programą“ galėjo pasinaudoti nacionalinėmis lėšomis finansuojama priemone „Paramos teikimas bičių laikytojams už papildomą bičių maitinimą“. Šiai paramai 2021 m. gauti kreipėsi 6415 bitininkai. Šiai veiklai įgyvendinti 2021 m. bičių laikytojams išmokėta apie 707,7 tūkst. EUR parama. Vidutiniškai vienam pareiškėjui teko 110 EUR. 2021 m. šia paramos priemone pasinaudojo apie 71,5 proc. Lietuvos bitininkų (bitininkų skaičius pagal ŽŪIKVC duomenis – 8974). Bitininkams parama išmokėta, vadovaujantis „Paramos teikimo bičių laikytojams už papildomą bičių maitinimą“ taisyklėmis. Pagal šias taisykles nacionalinėmis lėšomis iš dalies kompensuojamos išlaidos, tiesiogiai susijusios su papildomu bičių maitinimu (įprastinio, ekologiško cukraus arba invertuotojo cukraus sirupo įsigijimo išlaidos), bet ne daugiau kaip 5,79 EUR už bičių šeimą arba ne daugiau kaip 11,58 EUR už ekologiškos gamybos ūkio sertifikuotą bičių šeimą. Turintieji daugiau kaip 150 bičių šeimų į paramą pretenduoti negali.

IŠVADOS

- 2021 m. Lietuvoje buvo surinkta 7894 t medaus – daugiausia per 2019–2021 m. laikotarpį. Apie 15–20 proc. surinkto medaus bitininkai suvartoja savo ir bityno reikmėms, apie 20–35 proc. medaus yra superkama (iš jo apie 2–3 proc. skirta perdirbimui), apie 45–65 proc. – parduodama tiesiogiai vartotojams.
- 2021 m., palyginti su 2019 m., mažmeninė medaus kaina sumažėjo 5,0 proc. Brangiausiai medus buvo parduodamas didžiuosiuose prekybos tinkluose (2021 m. juose medaus kaina buvo 4,4 proc. didesnė už vidutinę mažmeninę medaus kainą), o pigiausiai – paprastose turgavietėse (2021 m. jose medaus kaina buvo 5,5 proc. mažesnė už vidutinę mažmeninę medaus kainą). 2021 m., palyginti su 2019 m., medaus supirkimo kaina padidėjo 29,0 proc.
- 2019–2021 m. užsienio prekybos medumi balansas (pagal kiekį) buvo teigiamas. Per šį laikotarpį lietuviškos kilmės medaus eksportas padidėjo 91,0 proc., o importas – 78,2 proc. Apie pusę lietuviškos kilmės medaus buvo išvežta į Lenkiją, o importo struktūroje vyravo medus iš Ukrainos.
- 2021 m., palyginti su 2020 m., bitininkystės ūkių, užsiimančių pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą (NKP) pagamintų bičių produktų gamyba, skaičius sumažėjo nuo 94 iki 72, tačiau šių ūkių pagaminto medaus kiekis padidėjo nuo 101,0 iki 106,4 tonų, arba 5,4 proc. 2021 m., palyginti su 2020 m., sertifikuotų bitininkystės ūkių, užsiimančių ekologine bitininkyste, skaičius padidėjo nuo 28 iki 30, o šių ūkių pagaminto medaus kiekis išaugo nuo 25,0 iki 36,4 tonų, arba 1,5 karto.
- Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos duomenimis, Lietuvoje epizootinė padėtis bičių užkrečiamųjų ligų atžvilgiu yra kontroliuojama ir iš esmės yra nebloga – pavojingų bičių užkrečiamųjų ligų, tokių, kaip mažasis avilio vabalas (bitinis žvilgvabalas), Tropilaelaps erkė, šalyje nėra nustatyta. Kita plačiai paplitusi invazinė bičių užkrečiamoji liga – varozė – diagnozuojama kiekviename bityne, tačiau šios ligos išplitimas ir gydymas priklauso nuo bitininko žinių ir gebėjimo ją kontroliuoti ir gydyti. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba vykdo užkrečiamosios bičių perų ligos – amerikinio bičių perų puvinio – stebėseną. 2016 m. amerikinio bičių perų puvinio paplitimas sudarė 9,5 proc., 2017 m. – 8,5 proc., 2018 m. – 0,9 proc., 2019 m. – 5,4 proc., 2020 m. – 6,0 proc. ir 2021 m. – 10,1 proc.
- Nepaisant didėjančių išlaidų bitininkystės ūkiuose, ūkių gauta produkcija (EUR) viršijo išlaidas. Išlaidų struktūroje didžiausią dalį sudarė nusidėvėjimas. Daugiausia augo ūkio nusidėvėjimo, pridėtinės ir specifinės išlaidos, ir tai skatino ūkius labiau optimizuoti veiklą.

Dėl to didėjanti parama bitininkystės ūkiams – subsidijos gamybai ir parama investicijoms – prisidėjo prie bičių šeimų skaičiaus ir ūkių gyvybingumo didėjimo.

- 2020 m. faktinė medaus savikaina siekė 4,05 EUR/kg. 2021 m. žymiai padidėjus medaus surinkimui iš vieno avilio, savikaina sudarė apie 3,24 EUR/kg.
- 2021 m. parama Lietuvos bitininkystės sektoriui pagal „Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui 2020–2022 m. programą“, buvo 75 proc. didesnė nei 2020 m. Labiausiai išaugo parama pagal priemonę „Bičių šeimų atnaujinimas“, ji sudarė ir didžiausią šalies bitininkystės sektoriui skirtos paramos dalį.

PRIEDAS

	2020 m.	2021 m.	Duomenų bazė
1. Bitininkų ir bičių šeimų skaičius			
Žiemą praleisti paruoštų bičių šeimų skaičius, vnt. (einamųjų metų lapkričio 1 d. duomenimis)	208743	215740	ŽŪIKVC
Bitininkų skaičius, vnt. (sausio 1d.)	8928	8974	ŽŪIKVC
Profesionalių bitininkų skaičius (laikančių daugiau kaip 150 bičių šeimų), vnt.	24	27	ŽŪIKVC
Profesionalių bitininkų laikomų bičių šeimų skaičius, vnt.	8924	9992	ŽŪIKVC
Bitininkų, kurie parduoda veislinę medžiagą, skaičius, vnt.	n. d.	n. d.	VMVT
Vidutinis bitininkų amžius, metai	59	59	ŽŪIKVC
2. Bitininkystės produkcija			
Medus, tonos	6033	7894	SD
3. Vidutinė parduodamos bitininkystės produkcijos kaina			
Medus (mažmeninė kaina), EUR/kg	5,87	5,86	SD
Medus (didmeninė kaina), EUR/kg	2,45	3,16	SD, EUROSTAT
Bičių vaškas, EUR/kg	9,50	9,50	ŽŪM
Bičių pienelis, EUR/g	2,25	2,25	ŽŪM
Propolis, EUR/kg	52,50	52,50	ŽŪM
Žiedadulkės, EUR/kg	17,50	17,50	ŽŪM
4. Bičių veislininkystė			
Vidutinė bičių motinos kaina, EUR/vnt.	61,25	41,05	ŽŪM
Vidutinė bičių spiečiaus kaina, EUR/kg	42,50	42,50	ŽŪM
5. Vidutiniškos su bitininkystės produkcijos gamyba susijusios išlaidos			
Vidutinis gaunamo medaus kiekis iš vieno avilio per metus, kg	29,2	38,3	SD
Pastovios išlaidos, EUR/kg	3,36	2,70*	ŪADT
Kintamos išlaidos, EUR/kg	0,70	0,55*	ŪADT
Varozės kontrolės išlaidos, tenkančios vienam kilogramui medaus, EUR/kg	0,01	0,01*	ŪADT
6. Rinkos struktūra			
Tiesiogiai vartotojams parduodamas medus, proc.	45–65	45–65	EKVI
Perpirkėjams parduodamas medus, proc.	20–35	20–35	EKVI
t. sk. perdirbimui parduodamas medus, proc.	2–3	2–3	EKVI
Eksportas, tonos	2964,2	3127,8	SD
Vidutinė eksporto kaina, EUR/kg	2,40	2,76	SD
Lietuviškos kilmės eksportas, tonos	1859,2	2080,9	SD
Vidutinė lietuviškos kilmės eksporto kaina, EUR/kg	2,68	2,89	SD
Importas, tonos	2182,8	2437,3	SD
Vidutinė importo kaina, EUR/kg	1,55	1,86	SD
7. Medaus kokybė			
Pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagaminto medaus kiekis, tonos	101,0	106,4	EKOAGROS
Bitininkystės ūkių, užsiimančių pagal Nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų bičių produktų gamyba, skaičius, vnt.	94	72	EKOAGROS
Bičių šeimų skaičius bitininkystės ūkiuose, užsiimančiuose pagal Nacionalinę žemės ūkio	3391	2804	EKOAGROS

	2020 m.	2021 m.	Duomenų bazė
ir maisto kokybės sistemą pagamintų bičių produktų gamyba, vnt.			
Pagaminto ekologiško medaus kiekis, tonos	25,0	36,4	EKOAGROS
Ekologinių bitininkystės ūkių skaičius, vnt.	28	30	EKOAGROS
Ekologinių bičių šeimų skaičius, vnt.	1265	1348	EKOAGROS
8. Parama			
Bitininkų, dalyvaujančių Paramos Lietuvos bitininkystės sektoriui programos priemonėse, skaičius, vnt.	4689	5634	NMA
9. Apsirūpinimas inventoriumi			
Bitininkų, įsigijusių avilius, skaičius, vnt.	173	329	NMA
Bitininkų, įsigijusių pervežimo įrenginį, skaičius, vnt.	27	39	NMA
Bitininkų, įsigijusių bitininkavimo inventorių (išskyrus avilius ir pervežimo įrenginius), skaičius, vnt.	218	275	NMA
10. Bičių sveikatingumas			
Amerikinio bičių perų puvinio paplitimas, proc.	6,04	10,05	VMVT

*Prognozė.